

III. Przegląd prawodawstwa

1. PRAWO ADMINISTRACYJNE

(od 1 stycznia do 31 grudnia 1934 r.)

I. Organizacja władz państwowych.

Rozp. Prez. Rzpltej z 28 grudnia 1934 r. o unormowaniu właściwości władz i trybu postępowania w niektórych działach administracji państwowej (Dz. Ust. R. P. Nr. 110 poz. 976) przeprowadziło dekoncentrację w licznych dziedzinach prawa administracyjnego.

Rozp. Min. Komunikacji z 29 listopada 1933 r. (Dz. Ust. R. P. Nr. 13 poz. 102 z r. 1934) o zmianach w rozp. Min. Komunikacji, z 2 czerwca 1932 r. w sprawie wykonania ustawy z 15 kwietnia 1921 r. o powołaniu Państwowej Rady Kolejowej zmienia jej nazwę na „Państwowa Rada Komunikacyjna”.

Rozp. Prez. Rzpltej z 12 czerwca 1934 r. w sprawie zmiany przepisów o organizacji i zakresie działania władz administracji ogólnej (Dz. Ust. R. P. Nr. 80, poz. 743), wprowadziło szereg zmian w rozporządzeniu Prez. Rzpltej z 19 stycznia 1928 r. o organizacji i zakresie działania władz administracji ogólnej (Dz. Ust. R. P. Nr. 11, poz. 86).

Rozp. Min. Skarbu z 14 listopada 1934 r. w sprawie zmiany organizacji Izby Skarbowej I we Lwowie oraz Izby Skarbowej II we Lwowie (Dz. Ust. R. P. Nr. 104 poz. 931) wyłączyło obszar terytorjalny województwa tarnopolskiego z okręgu administracyjnego Izby Skarbowej II we Lwowie i włączyło do okręgu administracyjnego Izby Skarbowej I we Lwowie. Siedzibę Izby Skarbowej we Lwowie przeniesiono do Stanisławowa pod nazwą „Izba Skarbowa w Stanisławowie”.

Rozp. Rady Min. z 13 listopada 1934 r. o organizacji i zakresie działania okręgowych władz celnych II instancji (Dz. Ust. R. P. Nr. 104 poz. 926) postanawia, że okręgowymi władzami celnymi II instancji są dyrekcje ceł — we Lwowie, Mysłowicach, Poznaniu, Warszawie i Gdańsku. Dyrekcje ceł dzielą się na wydziały: ogólny, celny i rachunkowo-kasowy.

II. Podział terytorjalny państwa.

Rozp. Rady Min. z 12 lipca 1934 r. o zmianie granic województwa krakowskiego i lwowskiego (Dz. Ust. R. P. Nr. 64 poz. 530. z r. 1934).

III. Nazwy miejscowości.

Rozp. Prez. Rzpltej z 24 października 1934 r. o ustalaniu nazw miejscowości i o numeracji nieruchomości (Dz. Ust. R. P. Nr. 94, poz. 850) reguluje sprawę ustalania nazw miejscowości, zamieszkałych i niezamieszkałych. Przy Ministrze Spraw Wewn. ustanawia się Komisję Ustalania Nazw Miejscowości, jako organ opiniodawczy. W celu przygotowywania materiału dla obrad Komisji, Minister Spraw Wewn. może powoływać czasowo komisje regionalne ustalania nazw miejscowości.

IV. Ustrój samorządu terytorjalnego.

Rozp. Prez. Rzpltej z 14 września 1934 r. (Dz. Ust. R. P. Nr. 86, poz. 778) o tymczasowych organach ustrojowych gminy m. st. Warszawy postanowiło, że tymczasowe organa ustrojowe gminy m. st. Warszawy, określone w tem rozporządzeniu sprawują swe czynności do chwili ukonstytuowania się organów ustrojowych gminy po wydaniu ustawy o stołecznym samorządzie wojewódzkimi, nie dłużej jednak, niż do dnia 31 marca 1936 r.; według tego rozporządzenia Prezydenta Miasta powołuje i odwołuje na wniosek Ministra Spraw Wewn. Rada Ministrów, Wiceprezydentów zaś — Minister Spraw Wewn.. Tymczasowy Zarząd Miejski składa się z Prezydenta Miasta oraz 5 Wiceprezydentów.

Przy tymczasowym Zarządzie Miejskim czynna jest pod przewodnictwem Prezydenta Miasta lub wyznaczonego przezeń Wiceprezydenta Tymczasowa Rada Miejska, złożona z 36 członków, powołanych spośród osób, odpowiadających warunkom prawa wybieralności do rady miejskiej zgodnie z przepisami art. 3 i 4 ustawy samorządowej, ze szczególnem uwzględnieniem osób reprezentujących sfery gospodarcze i zawodowe ludności m. st. Warszawy. Członków Tymczasowej Rady Miejskiej powołuje i odwołuje Min. Spraw Wewn. Członkowie Tymczasowej Rady Miejskiej sprawują swe czynności bezpłatnie.

Rozp. Min. Spraw Wewn. z 17 września 1934 r. o wyborach członków izb wojewódzkich w województwach pomorskiem i poznańskiem. (Dz. Ust. R. P. Nr. 87, poz. 796) dotyczy wyborów 3-ch członków Izby Wydziału Wojewódzkiego (Izby wojewódzkiej), o których mowa w rozp. Prez. Rzpltej z 17 stycznia 1928 r. o organizacji i zakresie działania władz administracji ogólnej, tudzież ich trzech zastępców.

Rozp. Min. Spraw Wewn. z 30 marca 1934 r. w sprawie regulaminu wyborczego do rad miejskich (Dz. Ust. R. P. Nr. 29, poz. 259) wydane zostało na podstawie art. 41 ust. 1 i art. 129 ustawy z 23 marca 1933 r. o częściowej zmianie ustroju samorządu terytorjalnego (Dz. Ust. R. P. Nr. 35, poz. 294). Wybory do rad miejskich odbywają się na podstawie powszechnego, równego, tajnego i bezpośredniego systemu głosowania oraz stosunkowego rozdziału mandatów. Prawo wybierania może być wykonane tylko osobiście. — Miasto liczące do 5000 mieszkańców, może stanowić jeden okręg wyborczy, bądź też dzielić się na odpowiednią ilość okręgów. Obszar miast, liczących ponad 5000 mieszkańców, rząduwa władza administracji ogólnej podzieli na odpowiednią ilość okręgów wyborczych. — Do przeprowadzenia wyborów ustanawia się główną komisję wyborczą i okręgowe komisje wyborcze.

Rozp. Min. Spraw Wewn. z 13 czerwca 1934 r. w sprawie regulaminu wyborczego do zarządu miejskiego (Dz. Ust. R. P. Nr. 52, poz. 485) wydane zostało na podstawie art. 37 ust. 5 i art. 129 ustawy z 23 marca 1933 r. o częściowej zmianie ustroju samorządu terytorjalnego (Dz. Ust. R. P. Nr. 35, poz. 294). Członków zarządu miejskiego (prezydenta miasta, wiceprezydentów, burmistrza, wiceburmistrza i ławników) wybierają radni. Wybory członków zarządu miejskiego przeprowadzają: przewodniczący i dwaj członkowie asesorowie. — Przewodniczącego zebrania wyborczego wybierają każdorazowo w tym celu radni spośród swego grona. W razie równości głosów decyduje los, wyciągnięty przez przełożonego gminy. Członków asesorów powołuje przewodniczący spośród obecnych na zebraniu radnych.

Rozp. Min. Spraw Wewn. z 8 sierpnia 1934 r. w sprawie regulaminu wyborczego do rad powiatowych (Dz. Ust. R. P. Nr. 74, poz. 703) postanawia, że radnych powiatowych wybierają kolegi wyborcze, złożone z radnych i członków zarządu gmin wiejskich i miast niewydzielonych z powiatowych związków samorządowych w ilości: od każdej gminy wiejskiej lub miasta liczących do 10 000 mieszkańców — po 2 radnych powiatowych, od miasta liczącego powyżej 10 000 do 15 000 mieszkańców, po 3 radnych powiatowych, od miasta, liczącego ponad 15 000 do 20 000 mieszkańców po 4 radnych powiatowych, od miasta zaś, liczącego powyżej 20 000 mieszkańców po 5 radnych powiatowych.

Rozp. Min. Spraw Wewn. z 3 listopada 1934 r. w sprawie regulaminu wyborczego do wydziałów powiatowych (Dz. Ust. R. P. Nr. 101, poz. 918) wydane zostało na pod-

stawie art. 57 ust. 6 i art. 129 ustawy z 23 marca 1933 r. o częściowej zmianie ustroju samorządu terytorjalnego (Dz. Ust. R. P. Nr. 35, poz. 294).

Rozp. Min. Spraw Wewn. z 3 listopada 1934 r. w sprawie zawieszenia mocy obowiązującej warunku władania językiem polskim, jako warunku wybieralności do organów ustrojowych związków samorządowych na obszarze województw: krakowskiego, lwowskiego, pomorskiego, poznańskiego, stanisławowskiego i tarnopolskiego (Dz. Ust. R. P. Nr. 101, poz. 917).

Rozp. III Min. Spraw Wewn. z 2 sierpnia 1934 r. w sprawie wykonania ustawy o częściowej zmianie ustroju samorządu terytorjalnego (przepisy, dotyczące gminy wiejskiej) (Dz. Ust. R. P. Nr. 71, poz. 668) postanawia między innymi co następuje: Obszar gminy wiejskiej powinien stanowić nieprzerwaną, ciągłą powierzchnię. Gmina wiejska okalająca swym obszarem gminę miejską, warunkowi temu odpowiada. Granice obszaru gminy wiejskiej powinny, o ile można, pokrywać się z temi naturalnymi granicami, jakie dla terenu danej terytorjalnej jednostki administracyjnej wskazują jego warunki geograficzne, gospodarcze i kulturalne. Wielkość obszaru gminy wiejskiej powinna zapewnić jej zdolność do wykonywania zadań, jakie ciążyą na gminie. Wielkość obszaru gminy wiejskiej powinna ponadto przez dostateczny stan zaludnienia umożliwić powoływanie spośród jej mieszkańców ludzi zaznajomionych z zadaniami gospodarki samorządowej.

Każda gmina wiejska musi mieć swoją siedzibę urzędową. Siedzibą urzędową gminy wiejskiej jest miejsce urzędowania jej organów ustrojowych. W siedzibie urzędowej gminy mieści się też biuro jej zarządu gminnego. Każda gmina wiejska musi mieć swoją nazwę urzędową.

Każda miejscowość, jak wieś z przysiółkami, sioło, kolonja, osada, miasteczko, zaścianek, folwark i t. p., powinna w zasadzie stanowić odrębną gromadę. Ocena potrzeby łączenia dwóch lub więcej miejscowości w jedną wspólną gromadę oraz decyzja w tym zakresie należy do wojewody, z którym współdziała wydział wojewódzki (izba wojewódzka) z głosem stanowczym; przed wydaniem decyzji wojewoda zasięga opinii rady gminnej i wydziału powiatowego.

Rozp. Min. Spraw Wewn. z 1 stycznia 1934 r. (Dz. Ust. R. P. Nr. 2, poz. 6) w sprawie regulaminu wyborczego do zarządu gminnego na obszarze województw: białoostockiego, kieleckiego, lubelskiego, łódzkiego, nowogródzkiego, poleskiego, warszawskiego, wileńskiego i wołyńskiego, wydane na podstawie art. 12 ust. 3 i art. 129 ustawy o częściowej zmianie ustroju samorządu terytorjalnego z 23 marca 1933 r. (Dz. Ust. R. P. Nr. 35,

poz. 294) postanawia, że członków zarządu gminnego (wójta, podwójciego i ławników) wybierają radni na zebraniu rady gminnej, specjalnie w tym celu zwołanem. Wybory członków zarządu gminnego zarządza starosta powiatowy, któremu przysługuje ogólny nadzór nad przeprowadzeniem wyborów. Radni wybierają najpierw wójta, potem podwójciego, w końcu ławników. Wybory członków zarządu gminnego przeprowadza się w głosowaniu tajnym zapomocą kart do głosowania i kopert.

Rozp. Min. Spraw Wewn. z 6 grudnia 1934 r. w sprawie regulaminu wyborczego do rad gminnych na obszarze województw: krakowskiego, lwowskiego, pomorskiego, poznańskiego, stanisławowskiego i tarnopolskiego (Dz. Ust. R. P. Nr. 108, poz. 959) wydane zostało na podstawie art. 29 ust. 7, art. 30 ust. 3 i art. 129 ustawy z 23 marca 1933 r. o częściowej zmianie ustroju samorządu terytorjalnego. Wybory radnych gminnych są równe i stosunkowe i odbywają się w głosowaniu tajnym na listy kandydatów.

Rozp. Min. Spraw Wewn. z 6 grudnia 1934 r. w sprawie regulaminu wyborczego do zarządu gminnego na obszarze województw: krakowskiego, lwowskiego, pomorskiego, poznańskiego, stanisławowskiego i tarnopolskiego (Dz. Ust. R. P. Nr. 108, poz. 960).

Rozp. Min. Spraw Wewn. z 31 stycznia 1934 r. w sprawie kwalifikacji kandydatów na wójtów zawodowych (Dz. Ust. R. P. Nr. 13, poz. 108).

Rozp. Min. Spraw Wewn. z 27 lutego 1934 r. w sprawie kwalifikacji sekretarzy gminnych (Dz. Ust. R. P. Nr. 18, poz. 144).

Rozp. Min. Spraw Wewn. z 18 września 1934 r. w sprawie regulaminu wyborczego do rad gromadzkich na obszarze województw: krakowskiego, lwowskiego, pomorskiego, poznańskiego, stanisławowskiego i tarnopolskiego (Dz. Ust. R. P. Nr. 84, poz. 760) wydane zostało na podstawie art. 26 ust. 3 i art. 129 ustawy z 23 marca 1933 r. o częściowej zmianie samorządu terytorjalnego (Dz. Ust. R. P. Nr. 35, poz. 294).

Rozp. Min. Spraw Wewn. z 3 listopada 1934 r. w sprawie regulaminu wyborów sołtysa i podsołtysa na obszarze województw: krakowskiego, lwowskiego, pomorskiego, poznańskiego, stanisławowskiego i tarnopolskiego (Dz. Ust. R. P. Nr. 101, poz. 916) zostało wydane na podstawie art. 20 ust. 4 i art. 129 ustawy z 23 marca 1933 r. o częściowej zmianie ustroju samorządu terytorjalnego (Dz. Ust. R. P. Nr. 35, poz. 294).

Rozp. Prez. Rzpltej z 24 października 1934 r. o Związku Rewizyjnym Samorządu Terytorjalnego (Dz. Ust.

R. P. Nr. 94, poz. 847) postanawia, że tworzy się Związek Rewizyjnej Samorządu Terytorjalnego, który jest osobą prawa publicznego i posiada statut, który nada mu w drodze rozporządzenia Min. Spraw Wewn. w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami. Związek działa na całym obszarze Państwa, z wyjątkiem wojew. śląskiego. Zadaniem Związku jest wykonywanie kontroli nad finansową i gospodarczą działalnością związków samorządowych i międzykomunalnych, oraz zakładów i przedsiębiorstw, nie wyłączając tej działalności w zakresie spraw administracji rządowej.

V. Gospodarka samorządów.

Rozp. Prez. Rzpltej z 24 października 1934 r. o poprawie gospodarki i finansów związków samorządowych (Dz. Ust. R. P. Nr. 94, poz. 846) dotyczy powszechnych norm oddłużenia, Komisji oszczędnościowo-oddłużeniowych— Centralnej przy Prezesie Rady Ministrów, tudzież przy urzędach wojewódzkich (z wyjątkiem Urzędu wojewódzkiego śląskiego) i Urzędu Rozjemczego do Spraw Kredytowych Samorządu Terytorjalnego.

VI. Komunalne Kasy Oszczędności.

Rozp. Prez. Rzpltej z 24 października 1934 r. o komunalnych kasach oszczędności (Dz. Ust. R. P. Nr. 95, poz. 860) weszło w miejsce rozp. Prez. Rzpltej z 13 kwietnia 1927 r. o komunalnych kasach oszczędności (Dz. Ust. R. P. Nr. 38, poz. 339) oraz innych przepisów.

VII. Poznańskie Ziemstwo Kredytowe.

Rozp. Min. Skarbu z dnia 24 marca 1934 r. wydane w porozumieniu z Min. Sprawiedl. w sprawie zmiany w statucie Poznańskiego Ziemstwa Kredytowego (Dz. U. R. P. Nr. 29, poz. 247) zezwoliło poznańskiemu Ziemstwu Kredytowemu w Poznaniu na zmianę w jego statucie.

VIII. Postępowanie administracyjne ogólne.

Rozp. Prez. Rzpltej z 28 grudnia 1934 r. o unormowaniu właściwości władz i trybu postępowania w niektórych działach administracji państwowej (Dz. U. R. P. Nr. 110, poz. 976) dało prawo uchylania z urzędu lub na wniosek osoby interesowanej także władzy naczelnej, gdy chodzi o jej własną decyzję.

IX. Egzekucja administracyjna.

Rozp. Rady Min. z 28 stycznia 1934 r. (Dz. Ust. R. P. Nr. 10, poz. 78) w sprawie zmiany rozp. Rady Min. z 25 czerwca 1932 r. o postępowaniu egzekucyjnym władz skarbowych dodało między

innemi postanowienie następujące do rozp. Rady Min. z 25 czerwca 1932 r. o postępowaniu egzekucyjnym władz skarbowych (Dz. Nst. R. P. Nr. 62, poz. 580): „Wydział powiatowy może upoważnić zarząd gminy, za jego zgodą i umówionem wynagrodzeniem, do zastępowania wydziału powiatowego jako wierzyciela w postępowaniu egzekucyjnym władz skarbowych z tem, że koszty, jakie w postępowaniu egzekucyjnym ponosi wierzyciel, obciążają wydział powiatowy”.

Rozp. Prez. Rzplitej z 28 grudnia 1934 r. o unormowaniu właściwości władz i trybu postępowania w niektórych działach administracji państwowej (Dz. Ust. R. P. Nr. 110, poz. 976) dało w art. 3 zarządom gmin charakter władz egzekucyjnych w kilku wypadkach.

X. *Wywłaszczenie.*

Rozp. Prez. Rzplitej z 24 września 1934 r. Dz. Ust. R. P. Nr. 86, poz. 776) zawiera prawo o postępowaniu wywłaszczeniowym. Wywłaszczenie jest dopuszczalne wyłącznie ze względu wyższej użyteczności, za odszkodowaniem, w przypadkach, w których przepis prawa przewiduje możliwość wywłaszczenia. Do orzekania o wywłaszczeniu i odszkodowaniu za wywłaszczenie powołany jest wojewoda właściwy według położenia przedmiotu wywłaszczenia. Sąd powołany w myśl tego prawa do orzekania co do odszkodowania za wywłaszczenie, wydaje orzeczenie w trybie postępowania niespornego. Po przeprowadzeniu rozprawy wojewoda wydaje orzeczenie o wywłaszczeniu lub odmawia jego wydania. Od tego orzeczenia służy w przeciągu dni 14-tu odwołanie do Ministra Spraw Wewn. Orzeczenie co do odszkodowania wydaje wojewoda na podstawie wyników rozprawy. Od orzeczenia wojewody co do odszkodowania niema środka prawnego w administracyjnym toku instancji. Jeżeli strona nie zgadza się na odszkodowanie ustalone orzeczeniem wojewody, może w ciągu 3-ch miesięcy od daty doręczenia orzeczenia żądać ustalenia odszkodowania przez właściwy sąd. Poza stroną proceduralną, Rozp. to normuje zajęcie wywołane siłą wyższą lub nagłą potrzebą wywłaszczenie na cele obrony Państwa.

Rozp. Prez. Rzplitej z 24 września 1934 r. o wywłaszczeniu na cele kolejowe. (Dz. Ust. R. P. Nr. 86, poz. 777) postanawia, że wywłaszczać można na cele budowy, rozwoju i utrzymania linii kolejowych oraz budowli i urządzeń, potrzebnych do eksploatacji kolei.

XI. Sprawy osobowe funkcjonariuszów państwowych i zawodowych wojskowych. Stosunek służbowy, uposażenie, djety, emerytura, pomoc lekarska.

Ustawa z 10 marca 1934 r. (Dz. Ust. R. P. Nr. 26, poz. 201) o zmianie ustawy z 6 lipca 1923 r. w przedmiocie honorowego dożywotniego uposażenia Prezydenta Rzplitej. (Prezydent Rzplitej po ustąpieniu z piastowanego urzędu pobiera dożywotnie uposażenie honorowe w wysokości, przewidzianej dla grupy I uposażenia zasadniczego funkcjonariuszów państwowych. Wdowa i sieroty po Prezydencie Rzplitej pobierają zaopatrzenie emerytalne obliczone w stosunku do powyższego według zasad ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym).

Rozp. Rady Min. z 6 marca 1934 r. o statucie Państwowego Zakładu Emerytalnego (Dz. Ust. R. P. Nr. 31, poz. 276) wydane zostało na zasadzie art. 7 ust. 4 znowelizowanej ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszów państwowych i zawodowych wojskowych. Państwowy Zakład Emerytalny jest powołany do udzielania zaopatrzeń emerytalnych stałym funkcjonariuszom państwowym i zawodowym wojskowym, mianowanym po 31 stycznia 1934 r., prowizorycznym funkcjonariuszom państwowym, tudzież tym kategorjom funkcjonariuszów państwowych, zawodowych wojskowych oraz pracowników instytucyj, przedsiębiorstw i monopolów państwowych, na które zgodnie z postanowieniami art. 7 ust. 3 ustawy emerytalnej zostanie rozszerzona działalność Państwowego Zakładu Emerytalnego. Siedzibą Państwowego Zakładu Emerytalnego jest Warszawa. — Państwowy Zakład Emerytalny jest instytucją prawa publicznego i posiada osobowość prawną. Organami zakładu są Rada, Dyrekcja i Komisja Rewizyjna.

Rozp. Rady Min. z 1 stycznia 1934 r. o stosunku służbowym pracowników przedsiębiorstwa „Polskie Koleje Państwowe” (Dz. Ust. R. P. Nr. 4, poz. 23 z r. 1934) normuje stosunek służbowy pracowników przedsiębiorstwa „Polskie Koleje Państwowe”: 1. mianowanych na stanowiska etatowych i zwanych pracownikami etatowymi, 2. zaliczonych w poczet pracowników, wykonywających stałe zajęcia służbowe i zwanych pracownikami stałymi, 3. odbywających służbę przygotowawczą na stanowiska etatowe i zwanych praktykantami.

Rozp. Rady Min. z 28 stycznia 1934 r. (Dz. Ust. R. P. Nr. 10, poz. 81) o państwowej pomocy lekarskiej dla funkcjonariuszów państwowych, sędziów w sądownictwie powszechnem i administracyjnem, prokuratorów, oficerów i szeregowych Policji Państwowej i Straży Granicznej, członków ich rodzin oraz emerytów określa,

komu ta pomoc przysługuje i jaki jest jej zakres. Pomocy lekarskiej udzielają lekarze i położne, umówieni w tym celu przez wojewódzką władzę administracji ogólnej.

XII. Służba wojskowa.

Rozp. Min. Spraw Wojsk, z 5 czerwca 1934 r. (Dz. Ust. R. P. Nr. 55, poz. 493) wydane w porozumieniu z Ministrami: R. i O. P. oraz Spraw Wewn. w sprawie wykonania art. 55 ustawy z 23 maja 1924 r. o powszechnym obowiązku wojskowym zawiera załączony do tegoż wykaz zakładów naukowych tudzież egzaminów, których ukończenie lub złożenie uprawnia do skróconej czynnej służby wojskowej (obowiązkowej).

Rozp. Min. Spraw Wojsk z 3 września 1934 r. (Dz. Ust. R. P. Nr. 85, poz. 766) wydane w porozumieniu z Min. Skarbu i Min. Spraw Wewn. w sprawie zmiany rozp. z 24 marca 1927 r. o uprawnieniach do otrzymania kwatery stałej, przejściowej lub nagłej przez formacje i osoby wojskowe oraz osoby cywilne, pracujące w wojsku na stanowisku etatowym.

Rozp. Min. Spraw Wojsk z 5 czerwca 1934 r. w sprawie wykonania rozp. Prez. Rzplitej z 7 marca 1928 r. o służbie wojskowej podoficerów i szeregowych marynarki wojennej (Dz. Ust. R. P. Nr. 65, poz. 580 z r. 1934).

Rozp. Ministrów: Spraw Wojsk., Spraw Wewn. i Sprawiedl. z 28 sierpnia 1934 r. (Dz. Ust. R. P. Nr. 83, poz. 757). Wydane w porozumieniu z Ministrami: Spraw Zagr., Skarbu, W. R. i O. P., Roln. i Ref. Roln., Przem. i Handlu, Komunikacji oraz Op. Społ. w sprawie wykonania ustawy z 23 maja 1924 r. o powszechnym obowiązku wojskowym, zmienionej i uzupełnionej rozporządzeniami Prez. Rzplitej z 11 stycznia 1928 r., z 29 listopada 1930 r. i ustawą z 17 marca 1933 r.

XIII. Tereny ćwiczeń wojskowych.

Rozp. Min. Spraw Wojsk, z 3 września 1934 r. (Dz. Ust. R. P. Nr. 85, poz. 767) w porozumieniu z Ministrami: Skarbu, Spraw Wewn., Roln. i Ref. Roln., Komunikacji, W. R. i O. P. i Sprawiedl. w sprawie wykonania art. 48 i 49 ustawy z 15 lipca 1925 r. o zakwaterowaniu wojska, w czasie pokoju dotyczy przypadków wynagrodzenia szkód, wyrządzonych przez oddziały wojska lub marynarki wojennej z tytułu przejściowego używania do celów przeprowadzenia ćwiczeń terenów państwowych, samorządowych lub prywatnych, niebędących w administracji wojska lub marynarki wojennej.

XIV. Wojenne świadczenia osobiste i rzeczowe.

Rozp. Prez. Rzplitej z 24 października 1934 r. o o s o b i s t y c h ś w i a d c z e n i a c h w o j e n n y c h (Dz. Ust. R. P. Nr. 95, poz. 858) postanawia, że z chwilą wybuchu wojny lub zarządzenia mobilizacji powstaje z mocy samego prawa na obszarze całego Państwa obowiązek ludności wykonywania na rzecz Państwa za wynagrodzeniem robót i usług, bezpośrednio lub pośrednio potrzebnych do obrony Państwa (świadczenia osobiste), Nadto w pewnych wypadkach może Rada Min. w drodze rozporządzenia wprowadzić obowiązek świadczeń osobistych, bądź na całym obszarze Państwa, bądź też w poszczególnych jego częściach.

Rozp. Prez. Rzplitej z 24 października 1934 r. o r z e c z o w y c h ś w i a d c z e n i a c h w o j e n n y c h (Dz. Ust. R. P. Nr. 95, poz. 859) postanawia, że z chwilą wybuchu wojny lub zarządzenia mobilizacji powstaje z mocy samego prawa na całym obszarze Państwa obowiązek ludności świadczenia na rzecz Państwa za wynagrodzeniem przedmiotów i praw, potrzebnych bezpośrednio lub pośrednio do obrony Państwa (świadczenia rzeczowe). Rada Min. może w drodze rozporządzenia wprowadzić obowiązek świadczeń rzeczowych bądź na całym obszarze Państwa bądź też w poszczególnych jego częściach, gdy wymaga tego interes obrony Państwa, stwierdzony uchwałą Rady Min.

XV. Order „Virtuti Militari”.

Rozp. Min. Spraw Wojsk, z 3 września 1934 r. (Dz. Ust. R. P. Nr. 82 poz. 755) wydane w porozumieniu z Ministrami: Komunikacji, Op. Społ., Poczty i Tel., Przem. i Handlu, Roln. i Ref. Roln., Skarbu, Spraw Wewn., Spraw Zagr., Sprawiedliwości oraz W. R. i O. P. w sprawie wykonania ustawy z 25 marca 1933 r. o orderze wojennym „Virtuti Militari” postanowiło na podstawie powyższej ustawy (Dz. Ust. R. P. Nr. 33, poz. 285 z r. 1933), że Państwo dostarcza kawalerowi „Virtuti Militari” przy zachowaniu obowiązujących przepisów ustawowych dla danej dziedziny pracy — na jego prośbę wówczas, gdy nie posiada on środków, wystarczających do życia. Prośbę wnosi się do Kapituły Orderu „Virtuti Militari” przez powiatową władzę administracji ogólnej, która skierowuje podanie do Kapituły. Kapituła zwraca się do właściwej władzy centralnej.

XVI. Obrona przeciwlotnicza i przeciwgazowa.

Ustawa z 15 marca 1934 r. o obronie przeciwlotniczej i przeciwgazowej (Dz. Ust. R. P. Nr. 80, poz. 742) postanowiła, że -w razie gdy grozi niebezpieczeństwo ataku lotniczego lub gazowego, Mini-

ster Spraw Wojsk, lub wyznaczone przez niego w drodze rozporządzenia władze są zarządzić pogotowie przeciwlotnicze i przeciwgazowe na całym obszarze Państwa lub jego części. — Rada Min. określi w drodze rozporządzeń właściwość władz oraz zakres i sposób przygotowania w czasie pokoju obrony przeciwlotniczej i przeciwgazowej.

XVII. Stypendja dla młodzieży szkół wyższych.

Rozp. Min. Skarbu z 5 maja 1934 (Dz. Ust. R. P. Nr. 45, poz. 391) w sprawie wykonania art. 8 ust. 2 ustawy z 18 marca 1933 o państwowych stypendjach oraz innych formach pomocy dla młodzieży szkół wyższych postanawia, że zwolnienie od obowiązku zwrotu niespłaconych rat stypendjum (pożyczki) może nastąpić w przypadkach zupełnej niezamożności byłego stypendysty (dłużnika), przyczem stosunki majątkowe i zarobkowe tegoż powinny być stwierdzone w drodze dochodzeń właściwej władzy administracji ogólnej I-szej instancji.

XVIII. Ruch ludności.

Rozp. Min. Spraw Wewn. z 23 maja 1934 r. wydane w porozumieniu z Ministrami: Skarbu, Spraw Wojsk, i Spraw Zagr. o meldunkach i księgach ludności (Dz. Ust. R. P. Nr. 54, poz. 489) wydane zostało na podstawie rozp. Prez. Rzplitej z 16 marca 1928 r. o ewidencji i kontroli ruchu ludności (Dz. Ust. R. P. Nr. 32, poz. 309) w brzmieniu ustawy z 15 marca 1932 r. (Dz. Ust. R. P. Nr. 38, poz. 390). Obowiązek prowadzenia ewidencji i kontroli ruchu ludności, włożony na gminy wiejskie i miejskie, spełniają one za pośrednictwem swoich zarządów, działających jednostkowo; w pewnych gminach, lub miejscowościach prowadzenia ewidencji i kontroli ruchu ludności może być powierzony innemu organom lub władzom.

Gminy bądź organa, obowiązane do utrzymywania ewidencji i kontroli ruchu ludności, prowadzą: a) rejestr mieszkańców gminy, b) księgę kontroli ruchu ludności zamieszkałej w gminie. — Rejestr mieszkańców prowadzony jest: a) w formie księgi, albo też b) w postaci kartoteki z kart rodzinnych, układanej w porządku alfabetycznym według nazwiska głowy rodziny.

XIX. Przymusowe odosobnienie.

Rozp. Prez. Rzplitej z 17 czerwca 1934 r. w sprawie osób, zagrożających bezpieczeństwu, spokojowi i porządkowi publicznemu (Dz. Ust. R. P. Nr. 50, poz. 473) postanawia, że osoby, których działalność lub postępowanie daje podstawę do przypuszczenia, że

grozi z ich strony naruszenie bezpieczeństwa, spokoju lub porządku publicznego, mogą ulec przytrzymaniu i przymusowemu umieszczeniu w miejscach odosobnienia, nie przeznaczonych dla osób, skazanych lub aresztowanych powodu przestępstw. Zarządzenie co do przytrzymania i skierowania osoby przytrzymanej do miejsca odosobnienia, wydają władze administracji ogólnej. Postanowienie o przymusowym odosobnieniu wydaje sędzia śledczy na wniosek władzy, która zarządziła przytrzymanie; uzasadniony wniosek tej władzy jest wystarczającą podstawą do wydania postanowienia. Na postanowienie sędziego środki odwoławcze nie służą. Odosobnienie może być orzeczone na 3 miesiące; może być przedłużane w związku z zachowaniem się odosobnionego na dalsze 3 miesiące. Odosobnieni mogą być zatrudnieni wyznaczoną im pracą.

XX. *Paszporty.*

Rozp. Min. Spraw Wewn. z 26 czerwca 1934 r. wydane w porozumieniu z Ministrami: Spraw Zagranicznych i Opieki Społecznej w sprawie częściowej zmiany rozp. Min. Spraw Wewn. z 14 kwietnia 1932 r. o dokumentach, upoważniających do przekroczenia granicy (Dz. Ust. R. P. Nr. 62, poz. 525 z r. 1934) wprowadza między innymi następujące postanowienia: Paszporty służbowe wystawia; a) Ministerstwo Spraw Zagranicznych dla swych urzędników, którym nie przysługuje prawo otrzymania paszportów dyplomatycznych oraz dla osób, wyjeżdżających zagranicę z polecenia Ministra Spraw Zagranicznych, b) Ministerstwo Spraw Wewn. dla wszystkich innych urzędników, wyjeżdżających w charakterze urzędowym z polecenia przełożonej władzy państwowej. Ministerstwo Spraw Wewnętrznych może wystawić paszport służbowy i innym osobom, jeżeli ze względu na charakter instytucji delegującej lub też na cel wyjazdu osoby wyjeżdżającej uzna, że wystawienie paszportu służbowego jest uzasadnione względami natury ogólnopaństwowej.

XXI. *Broń.*

Rozp. Min. Spraw Wojsk, z 10 grudnia 1933 r. o pozwoleniach na broń, wydanych przez władze wojskowe (Dz. Ust. R. P. Nr. 13, poz. 106 z r. 1934) postanawia, że pozwolenia na krótką broń palną i broń myśliwską do użytku osobistego (pozwolenia na broń) wydają: a) żołnierzom w służbie czynnej i w stanie nieczynnym, oraz oficerom kontraktowym i czasu wojny — przełożeni o uprawnieniach conajmniej dowódcy pułku, b) żołnierzom w stanie spoczynku — powiatowi komendanci uzupełnień.

XXII. Zbiórki publiczne.

Rozp. Min. Spraw Wewn. z 14 lipca 1934 r. o sposobach przeprowadzania zbiorów publicznych, oraz kontroli nad temi zbiorami (Dz. Ust. R. P. Nr. 69, poz. 638).

XXIII. Przedsięwzięcia rozrywkowe.

Rozp. Min. Spraw Wewn. z 19 czerwca 1934 r. (Dz. Ust. R. P. Nr. 56, poz. 497 w sprawie zmiany rozp. o wykonaniu prawa o publicznych przedsięwzięciach rozrywkowych przekazało starostwom prawo udzielania pozwoleń na szereg przedsięwzięć rozrywkowych.

XXIV. Filmy.

Ustawa z 13 marca 1934 r. o filmach i ich wyświetlaniu (Dz. Ust. R. P. Nr. 36, poz. 323) dotyczy filmów, t. j. naświetlonych taśm kinematograficznych. Prowadzenie przedsiębiorstwa sprzedaży i wynajmu filmów wymaga uprzedniego uzyskania koncesji wojewódzkiej władzy przemysłowej. Prowadzenie przedsiębiorstwa publicznego wyświetlania filmów za pomocą aparatu kinematograficznego wymaga pozwolenia wojewódzkiej władzy administracji ogólnej. Tylko te filmy wolno wyświetlać publicznie, na których wyświetlanie uzyskano pozwolenie władzy. Pozwoleń na publiczne wyświetlanie filmów udziela oraz środki reklamy zatwierdza Minister Spraw Wewn. Nadzór nad publicznym wyświetlaniem filmów sprawują powiatowe władze administracji ogólnej oraz w trybie nadzoru służbowego wojewódzkie władze administracji ogólnej i Minister Spraw Wewnętrznych.

Rozp. Min. Spraw Wewn. z 19 grudnia 1934 r. wydane w porozumieniu z Ministrami: Przem. i Handlu oraz W. R. i O. P. w sprawie egzaminów na mechaników kinematograficznych (Dz. Ust. R. P. Nr. 110, poz. 981).

Rozp. Min. Spraw Wewn. z 20 grudnia 1934 r. o przedstawianiu do zatwierdzenia środków reklamowania filmów (Dz. Ust. R. P. Nr. 110, poz. 982).

Rozp. Min. Przem. i Handlu z 18 sierpnia 1934 r. w porozumieniu z Min. Spraw Wewn. w sprawie rejestracji przedsiębiorstw sprzedaży i wynajmu filmów, postanowiło, że przedsiębiorstwa sprzedaży i wynajmu filmów, które powstały przed ogłoszeniem ustawy z 13 marca 1934 r. o filmach i ich wyświetlaniu, obowiązane są zarejestrować się we właściwej wojewódzkiej władzy przemysłowej w terminie 2 miesięcy od wejścia w życie tego rozporządzenia.

XXV. Ochrona porządku na kolejach — Grunta obok kolei.

Ustawa z 13 marca 1934 r. o ochronie porządku na kolejach użytku publicznego (Dz. Ust. R. P. Nr. 32, poz. 285) postanowiła,

że upoważnia się Min. Komunikacji do wydawania w porozumieniu z Min. Spraw Wewn. w drodze rozporządzeń przepisów o przestrzeganiu porządku na kolejach użytku publicznego. Min. Komunikacji w porozumieniu z Min. Spraw Wewn. określa również organa kolejowe, powołane do nadzoru nad przestrzeganiem przepisów o porządku na kolejach, zakres ich uprawnień, sposób wykształcenia oraz wzór specjalnej odznaki dla tych organów. Organa kolejowe, sprawujące nadzór nad przestrzeganiem przepisów o porządku na kolejach, noszą nazwę organów ochrony kolei.

Zakres uprawnień organów ochrony kolei może obejmować:

1. prawo nakładania grzywien w drodze doraźnego nakazu karnego,
2. prawo legitymowania lub stwierdzania w inny sposób tożsamości osób, które przekroczyły przepisy o porządku na kolejach, oraz prawo zatrzymania winnego i sprowadzenia go przymusowo do najbliższego organu policji państwowej,
3. prawo noszenia i użycia broni palnej.

Ustawa z 13 marca 1934 r. o oddaleniu budowli, składów, zadrzewienia i robót ziemnych od linii kolejowych, oraz o pasach ochronnych przeciwpożarowych i zasłonach odśnieżnych (Dz. Ust. R. P. Nr. 28, poz. 220).

Rozp. Min. Komunikacji z 7 września 1934 r. (Dz. Ust. R. P. Nr. 84, poz. 759) wydane w porozumieniu z Ministrami: Spraw Wewn. oraz Roln. i Ref. Roln. o urządzaniu i utrzymywaniu pasów ochronnych przeciwpożarowych i zasłon odśnieżnych wydane zostało na podstawie art. 7 ust. 3 ustawy z 13 marca 1934 r. o oddaleniu budowli, składów, zadrzewienia i robót ziemnych od linii kolejowych oraz o pasach ochronnych przeciwpożarowych i zasłonach odśnieżnych (Dz. Ust. R. P. Nr. 109, poz. 961).

XXVI. Ochrona przed pożarami.

Ustawa z 13 marca 1934 r. o ochronie przed pożarami i innymi klęskami (Dz. Ust. R. P. Nr. 41, poz. 365) normuje organizację ochrony przed pożarami i innymi klęskami. Spełnianie zadań, związanych z ochroną przed pożarami i innymi klęskami, w granicach gmin powierza się przełożonym tych gmin, jako organom wykonawczym rządowych władz administracji ogólnej. W każdej gminie winna istnieć dostateczna ilość straży pożarnych, odpowiadających pod względem liczebności i zaopatrzenia potrzebom miejscowym. Straże pożarne mogą być: 1. ochotnicze, 2. przymusowe, 3. zawodowe, 4. prywatne. Gmina miejska, licząca ponad 40 000 mieszkańców, obowiązana jest utrzymywać własną zawodową straż pożarną. Wojewoda może zwalniać poszczególne gminy miejskie od obowiązku utrzymywania własnej zawodowej straży pożarnej, jeżeli w gminie takiej

istnieje lub powstanie ochotnicza straż pożarna, odpowiadająca potrzebom miejscowym. W m. st. Warszawie uprawnienie to przysługuje Ministrowi Spraw Wewn. W gminach mniejszych istnieją zasadniczo straże pożarne ochotnicze. W razie braku straży ochotniczej lub zawodowej, albo gdy straże takie są niewystarczające w stosunku do potrzeb miejscowych, gmina obowiązana jest utworzyć przymusową straż pożarną. Gminy mogą się łączyć w celu utworzenia okręgowego pogotowia pożarowego.

Przy Ministrze Spraw Wewn. tworzy się stałą Komisję doradczą do spraw ochrony przed pożarami i innymi klęskami.

XXVII. Druki obowiązkowe.

Rozp. Min. W. R. i O. P. z 9 lutego 1934 r. wydane w porozumieniu z Min. Spraw Wewn. w sprawie bezpłatnego dostarczania druków dla celów bibliotecznych i urzędowej rejestracji (Dz. Ust. R. P. Nr. 17, poz. 137).

XXVIII. Stowarzyszenia.

Rozp. Rady Min. z 28 stycznia 1934 r. o stowarzyszeniach służyących katolickim celom religijnym i wyznaniowym (Dz. Ust. R. P. Nr. 9, poz. 72). Rozporządzenie to dotyczy Stowarzyszeń nieobjętych art. 9 punkt „a” prawa o stowarzyszeniach, a mających za cel podstawowy szerzenie zasad katolickich, jeżeli powstały za zgodą biskupa djecezalnego lub już po ich powstaniu zostały aprobowane przezeń, nie mają charakteru pracowniczych związków zawodowych, a statuty ich (art. 12 i 19 powyższego prawa) przewidują nadzór biskupa nad działalnością stowarzyszenia.

Rozp. Min. W. R. i O. P. z 16 stycznia 1934 r. w sprawie zmiany niektórych postanowień rozp. Min. W. R. i O. P. z 30 kwietnia 1933 r. o stowarzyszeniach akademickich. (Dz. Ust. R. P. Nr. 6, poz. 46) postanowiło, że w rozp. z 30 kwietnia 1933 r. § 4 otrzymuje brzmienie: „Stowarzyszenie, które nie uzyskało przepisane niniejszem rozporządzeniem zatwierdzenia statutu nie ma prawa działać na terenie akademickim ani używać nazwy, mogącej wywołać przekonanie o jego akademickim charakterze”, — a w § 13 dodaje się ustęp 3 w brzmieniu następującem: „Do udziału w sprawowaniu opieki nad stowarzyszeniami akademickimi i do współpracy z władzami szkół w tym zakresie Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego może dopuszczać instytucje społeczne, działające na polu pomocy młodzieży akademickiej”.

Rozp. Rady Min. z 20 stycznia 1934 r. (Dz. Ust. R. P. Nr. 11, poz. 90) o uznaniu stowarzyszenia „Ligi Obrony Powietrz-

nej i Przeciwwgazowej" za stowarzyszenie wyższej użyteczności, uznało L. O. P. P. za stowarzyszenie wyższej użyteczności i nadało temu przywilej wyłączności działania w odnośnej dziedzinie na obszarze całego Państwa.

Rozp. Rady Min. z 28 marca 1934 r. (Dz. Ust. R. P. Nr. 34, poz. 313) uznało stowarzyszenie pod nazwą: „Towarzystwo Przyjaciół Młodzieży Akademickiej” za stowarzyszenie wyższej użyteczności i nadało mu przywilej wyłączności działania na obszarze całego Państwa w organizowaniu pomocy społeczeństwa dla młodzieży szkół wyższych w zakresie, określonym w tem rozporządzeniu.

Rozp. Rady Min. z 13 listopada 1934 r. (Dz. Ust. R. P. Nr. 104, poz. 927) uznało stowarzyszenie „Towarzystwo Popierania Budowy Publicznych Szkół Powszechnych” za stowarzyszenie wyższej użyteczności.

XXIX. Lotniska, prawo lotnicze.

Rozp. Min. Komunikacji z 15 lutego 1934 r., wydane w porozumieniu z innymi Ministrami o podziale lotnisk na kategorie oraz o warunkach zakładania, urządzania i korzystania z lotnisk oraz urządzeń pomocniczych (Dz. Ust. R. P. Nr. 18, poz. 142), wydane na podstawie rozp. Prez. Rzplitej z 14 marca 1928 r. o prawie lotniczym (Dz. Ust. R. P. Nr. 31, poz. 294) postanawia, że lotniska w zależności od właściciela dzielą się na: 1. lotniska, stanowiące własność publiczną: a) lotniska państwowe, b) lotniska innych osób prawnych prawa publicznego (np. samorządów) oraz 2. lotniska, stanowiące własność prywatną. — Postanowienia tego rozp. nie dotyczą lotnisk wojskowych oraz tych części lotnisk wspólnych, które są przeznaczone wyłącznie do użytku lotnictwa wojskowego.

Rozp. Ministrów: Komunikacji, Spraw Wojsk, i Spraw Zagr. z 14 marca 1934 r. wydane w porozumieniu z Ministrami: Spraw Wewn., Skarbu oraz Przem. i Handlu o przelocie do Polski, przelocie przez Polskę oraz pobycie na obszarze Polski obcych statków powietrznych zagranicę (Dz. Nst. R. P. Nr. 28, poz. 225).

XXX. Zdrowie publiczne.

Rozp. Rady Min. z 10 marca 1934 r. o powołaniu urzędu Naczelnego Nadzwyczajnego Komisarza do spraw walki z epidemjami (Dz. Ust. R. P. Nr. 21, poz. 161) przedłużyło ten urząd na okres czasu do 31 grudnia 1934 r.

Ustawa z 15 marca 1934 r. o izbach lekarskich (Dz. Ust. R. P. Nr. 31, poz. 275) wstąpiła w miejsce dotychczasowej ustawy z 2 grudnia 1921 r. o ustroju i zakresie działania Izb Lekarskich

(Dz. Ust. R. P. Nr. 105, poz. 763). Naczelna Izba Lekarska i okręgowe izby lekarskie stanowią samorząd zawodu lekarskiego. Działalność Okręgowej Izby Lekarskiej obejmuje obszar jednego lub więcej województw. Okręgową Izbę Lekarską tworzą lekarze wpisani na listę jej członków. Organami Okręgowej Izby Lekarskiej są: rada, zarząd, komisja rewizyjna, sąd dyscyplinarny.

Naczelną Izbę Lekarską tworzą przedstawiciele Okręgowych Izb Lekarskich. Do orzekania w sprawach dyscyplinarnych powołane są: jako instancja pierwsza — sądy dyscyplinarne Okręgowych Izb Lekarskich, jako instancja odwoławcza — sąd dyscyplinarny Naczelnej Izby Lekarskiej.

Rozp. Min. Op. Społ. z 21 września 1934 o ordynacji w wyborczej do Rad Okręgowych Izb Lekarskich (Dz. Ust. R. P. Nr. 89, poz. 819). Wybory do Rad Okręgowych Izb Lekarskich odbywają się w ostatnim kwartale roku kalendarzowego, w którym upływa ich pięcioletnia kadencja. Wybory przeprowadza Komisja wyborcza.

Rozp. Min. Op. Społ. z 26 lipca 1934 r. o ustanowieniu śląskiej Okręgowej Izby Lekarskiej (Dz. Ust. R. P. Nr. 70, poz. 678) ustanowiło śląską Okręgową Izbę Lekarską z siedzibą w Katowicach.

Rozp. Min. Op. Społ. z 17 kwietnia 1934 o postępowaniu rozjemczem przed komisjami rozjemczymi dla spraw lekarskich (Dz. Ust. R. P. Nr. 51, poz. 477).

Rozp. Min. Op. Społ. z 30 stycznia 1934 r. wydane w porozumieniu z Min. Spraw. Wojsk, o wykonywaniu praktyki lekarskiej (Dz. Ust. R. P. Nr. 11, poz. 96) jest rozporządzeniem wykonawczem do rozp. Prez. Rzplitej z 25 września 1932 r. o wykonywaniu praktyki lekarskiej (Dz. Ust. R. P. Nr. 81, poz. 712). Rozporządzenie to precyzuje bliżej pojęcie praktyki lekarskiej.

Rozp. Min. Op. Społ. z 15 marca 1934 r. o utworzeniu Państwowej Rady do spraw Uzdrowisk (Dz. Ust. R. P. Nr. 33, poz. 304) postanowiło, że przy Ministrze Op. Społ. ustanawia się Państwową Radę do Spraw Uzdrowisk, która jest organem doradczym i opiniodawczym Ministra Op. Społ. do spraw uzdrowisk. Rozporządzenie to weszło w miejsce rozp. Ministra Zdrowia Publicznego z 27 lipca 1922 r. w przedmiocie utworzenia Państwowej Rady do spraw uzdrowisk (Monitor Polski Nr. 113, poz. 118), zmienionego rozp. Ministra Zdrowia Publicznego z 20 listopada 1923 r. (Monitor Polski Nr. 269, poz. 373).

Rozp. Min. Op. Społ. z 23 stycznia 1934 r. wydane w porozumieniu z Min. Przem. i Handlu o dozorcze nad wyborem i obiegiem mąki i wyrobów mącznych (Dz. Ust. R. P.

Nr. 15, poz. 120) wydane zostało na podstawie rozp. Prez. Rzplitej z 22 marca 1928 r. o dozorcze nad artykułami żywności i przedmiotami użytku.

Rozp. Min. Op. Społ. z 23 października 1934 r. wydane w porozumieniu z Min. W. R. i O. P. o egzaminach dla techników dentystycznych (Dz. Ust. R. P. Nr. 103, poz. 922).

Rozp. Min. Op. Społ. z 5 stycznia 1934 r. (Dz. Ust. R. P. Nr. 10, poz. 83) o rozrachunkach oraz o rozstrzyganiu sporów między szpitalami publicznymi a ubezpieczalniami społecznemu.

Rozp. Prez. Rzplitej z 28 grudnia 1934 r. o złączeniu Państwowych Zakładów badania żywności i przedmiotów użytku z Państwowym Zakładem Higieny (Dz. Ust. R. P. Nr. 110, poz. 977).

*XXXI. Ubezpieczenia społeczne. Pośrednictwo pracy.
Fundusz pracy. Ochrona pracy.*

Rozp. Min. Op. Społ. z 15 marca 1934 r. w sprawie regulaminu Zarządu Głównego i zarządów obwodowych Funduszu Bezrobocia (Dz. Ust. R. P. Nr. 22, poz. 166).

Rozp. Min. Op. Społ. z 17 marca 1934 r. w porozumieniu z Min. Spraw Zagr. i Min. Spraw Wewn. w sprawie zmian w rozporządzeniu o właściwości władz w zakresie spraw emigracyjnych w kraju (Dz. Ust. R. P. Nr. 25, poz. 185), postanowiło, że w rozp. Min. Pr. i Op. Społ. z 28 czerwca 1932 r. o właściwości władz w zakresie spraw emigracyjnych w kraju (Dz. Ust. R. P. Nr. 55, poz. 5411) wyrazy: „Państwowe Urzędy pośrednictwa Pracy i Opieki nad Wychodźcami, instytucje zastępcze” zastępuje się wyrazami: „Powiatowe władze administracji ogólnej, a w Województwie blaskiem — Komunalne urzędy pośrednictwa pracy, ponadto przez właściwe instytucje zastępcze Funduszu Bezrobocia”.

Rozp. Min. Op. Społ. z 15 marca 1934 r. w porozumieniu z Ministrami: Spraw Wewn., Sprawiedl., Skarbu, Spraw Wojsk, i komunikacji w sprawie przekazania czynności zniesionych państwowych urzędów pośrednictwa pracy i opieki nad wychodźcami Funduszowi Bezrobocia (Dz. Ust. R. P. Nr. 22, poz. 167) przekazało Funduszowi Bezrobocia czynności, należące dotychczas do kompetencji państwowych urzędów pośrednictwa pracy i opieki nad wychodźcami.

Rozp. Min. Op. Społ. z 15 marca 1934 r. o biurach pośrednictwa pracy Funduszu Bezrobocia (Dz. Ust. R. P. Nr. 22, poz. 168). (Fundusz Bezrobocia wykonywa pośrednictwo pracy przez biura pośrednictwa pracy i instytucje zastępcze).

Rozp. Prez. Rzplitej z 24 października 1934 r. o połączeniu Funduszu Bezrobocia z Funduszem Pracy (Dz. Ust. R. P. Nr. 94, poz. 849) przekazało Funduszowi Pracy zakres działania Funduszu Bezrobocia.

Rozp. Prez. Rzplitej z 24 października 1934 r. (Dz. Ust. R. P. Nr. 95, poz. 855) o zmianie ustawy z 28 marca 1933 r. o ubezpieczeniu społecznem wprowadza cały szereg zmian zasadniczych. Ubezpieczenia, określone ustawą powyższą oraz rozp. Prez. Rzplitej z 24 listopada 1927 r. o ubezpieczeniu pracowników umysłowych wykonywają: 1. Zakład Ubezpieczeń Społecznych, 2. Ubezpieczalnie społeczne. — Zakład Ubezpieczeń Społecznych oraz Ubezpieczalnie społeczne są osobami prawa publicznego. Tworzy się następujące fundusze ubezpieczeniowe: 1. Fundusz Ubezpieczenia Emerytalnego Robotników, 2. Fundusz Ubezpieczenia Emerytalnego Pracowników Umysłowych, 3. Fundusz Ubezpieczenia od Wypadków i Chorób Zawodowych, 4. Fundusz Ubezpieczenia na Wypadek Braku Pracy Pracowników Umysłowych, 5. Ogólny Fundusz Ubezpieczenia na Wypadek Choroby i Macierzyństwa. Zarząd temi funduszami należy do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Organami Zakładu Ubezpieczeń Społecznych są: 1. rada, 2. naczelny dyrektor, 3. komisja rewizyjna, 4. komisje rozjemcze. — Ponadto przy Zakładzie istnieją komisje świadczeniowe. — Na Zakład Ubezpieczeń Społecznych i fundusze ubezpieczeniowe przechodzi w drodze następstwa ogólnego całość praw i zobowiązań majątkowych i ubezpieczeniowych oraz wszelkie inne prawa i obowiązki następujących instytucji: 1. Zakładu Ubezpieczenia od Wypadków, 2. Zakładu Ubezpieczenia Emerytalnego Robotników, 3. Zakładu Ubezpieczeń Pracowników Umysłowych, 4. Zakładu Ubezpieczenia na Wypadek Choroby, 5. Izby Ubezpieczeń Społecznych.

XXXII. Przemysł. Rzemiosło. Górnictwo.

Ustawa z 10 marca 1934 r. (Dz. Ust. R. P. Nr. 40, poz. 350) o zmianie rozp. Prez. Rzplitej z 7 czerwca 1927 r. o prawie przemysłownym.

Rozp. Min. Przem. i Handlu z 10 lipca 1934 r. w sprawie zmiany rozp. z 30 listopada 1927 r. o utworzeniu Izb przemysłowo-handlowych, wyznaczeniu ich siedzib i okręgów (Dz. Ust. R. P. Nr. 65, poz. 581 z r. 1934) wprowadziło następujące brzmienie § 1 powyższego rozporządzenia: „Na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej ustanawia się dziesięć izb przemysłowo-handlowych z siedzibami: w Warszawie, Łodzi, Sosnowcu, Lublinie, Lwowie, Krakowie, Poznaniu, Gdyni, Wilnie i Katowicach”.

Ustawa z 10 marca 1934 r. (Dz. Ust. R. P. Nr. 26, poz. 203) w sprawie zmiany rozp. Prez. Rzpłtej z 15 lipca 1927 r. o izbach przemysłowo-handlowych wprowadziło postanowienia, że izby tworzą „Związek Izb Przemysłowo-Handlowych Rzeczypospolitej Polskiej”, do którego należą z mocy prawa. Związek Izb Przemysłowo-Handlowych jest osobą prawa publicznego i może nabywać i zbywać majątek ruchomy i nieruchomości, zawierać umowy oraz pozywać i być pozwanym. Siedzibą Związku jest m. st. Warszawa. Organami Związku są: ogólne zebranie, prezydium oraz biuro Związku z dyrektorem na czele. Ogólne zebranie składa się z delegatów izb, przyczem każdej izbie przysługuje jeden głos. Prezydium składa się z prezesa i dwóch wiceprezesów, wybranych na okres dwóch lat spośród prezesów izb.

Rozp. Min. Przem. i Handlu z 16 lutego 1934 r. o ordynacji wyborczej do izb rzemieślniczych (Dz. Ust. R. P. Nr. 19, poz. 157), wydane na podstawie rozp. Prez. Rzpłtej z 27 października 1933 r. o izbach rzemieślniczych i ich związku (Dz. Ust. R. P. Nr. 85, poz. 638) postanowiło, że obwody wyborcze w okręgu Izby Rzemieślniczej obejmują obszar jednego do ośmiu powiatów, a w m. st. Warszawie obwody wyborcze obejmują obszar od jednego do dziewięciu Komisariatów Policji Państwowej.

Rozp. Rady Min. z 28 listopada 1933 r. w sprawie regulaminu Kolegium Górniczego (Dz. Ust. R. P. Nr. 2, poz. 3 z 1934 r.) postanawia: Na czele Kolegium Górniczego stoi prezes. Kolegium dzieli się na dwa wydziały orzekające, które kierują wiceprezesi. Oba wydziały mają wspólną kancelarję. Min. Przem. i Handlu wykonuje nadzór naczelný nad Kolegium Górniczym. Wydział I cywilny rozstrzyga odwołania od orzeczeń wydanych przez wyższe urzędy górnicze w sprawach, wymienionych w szeregu artykułów prawa górniczego, przez okręgowe urzędy górnicze w sprawach, wymienionych w odnośnych przepisach i t. d. Wydział II dyscyplinarny rozstrzyga odwołania od orzeczeń komisji dyscyplinarnych utworzonych przy wyższych urzędach górniczych w sprawach wymienionych w art. 135, 170 i 223 prawa górniczego.

XXXIII. Pośrednictwo ubezpieczeniowe.

Rozp. Prez. Rzpłtej z 24 października 1934 r. o pośrednictwie ubezpieczeniowym (Dz. Ust. R. P. Nr. 96, poz. 64) uważa za pośrednictwo ubezpieczeniowe: 1. zawieranie za wynagrodzeniem umów ubezpieczenia w imieniu zakładów ubezpieczeń, 2. pośredniczenie za wynagrodzeniem w zawieraniu umów ubezpieczenia. — Pośredniczenie mogą wykonywać wyłącznie: 1. agenci ubezpieczeniowi, 2. maklerzy ubezpieczeniowi.

XXXIV. Ordynacja telefoniczna.

Rozp. Min. Pocht i Telegr. z 27 października 1934 r. (Dz. Ust. R. P. Nr. 106, poz. 944) zawiera ordynację telefoniczną.

XXXV. Prawo morskie.

Rozp. Min. Spraw Wojsk, z 25 października 1934 r. w porozumieniu z Ministrami: Spraw Zagr., Spraw Wewn., Skarbu, Przem. i Handlu oraz Op. Społ. w sprawie przebywania wojennych okrętów państw obcych na obszarze wód Państwa Polskiego (Dz. Ust. R. P. Nr. 99, poz. 904).

XXXVI. Prawo wodne. Żegluga śródlądowa.

Rozp. Min. Komunikacji z 30 października 1933 r. o patentach żeglarskich wydane co do §§ 1, 2 i 3 w porozumieniu z Min. Spraw Wewn. (Dz. Ust. R. P. Nr. 3, poz. 9 z r. 1934) postanawia, że przy wojewódzkich władzach administracji ogólnej w Brześciu nad Bugiem, w Krakowie, we Lwowie, w Poznaniu, w Stanisławowie, w Toruniu, w Warszawie i w Wilnie tworzy się komisje do stwierdzania kwalifikacyj, potrzebnych do wykonywania zawodu żeglarskiego.

Rozp. Min. Komunikacji z 12 grudnia 1933 r. o patentach retmańskich (Dz. Ust. R. P. Nr. 12, poz. 99 z r. 1934) określa warunki uzyskania patentu retmańskiego. Patent retmański wydaje państwowy zarząd wodny.

Rozp. Min. Komunikacji z 23 marca 1934 r., wydane w porozumieniu z Ministrami: Spraw Wojsk., Spraw Wewn. i Op. Społ. o uprawianiu żeglugi i spławu na śródlądowych drogach wodnych (Dz. Ust. R. P. Nr. 37, poz. 335), wydane zostało na podstawie rozp. Prez. Rzpłtej z 6 marca 1928 r. o żegludze i spławie na śródlądowych drogach wodnych w brzmieniu ustawy z 18 lutego 1932 r. (Dz. Ust. R. P. Nr. 25, poz. 215).

Rozp. Min. Komunikacji z 30 marca 1934 r., wydane w porozumieniu z Ministrami: Spraw Wewn. i Spraw Wojsk, w sprawie patentów statkowych (Dz. Ust. R. P. Nr. 38, poz. 343) postanawia, że przy wojewódzkich władzach administracji ogólnej w Brześciu nad Bugiem, w Krakowie, we Lwowie, Poznaniu, Stanisławowie, Toruniu, Warszawie (przy wojewodzie warszawskim) i Wilnie ustanawia się Komisję do przeprowadzania oględzin techniczno-sanitarnych statków i łodzi, w celu sprawdzenia ich zdatności do żeglugi.

Rozp. Min. Komunikacji z 3 października 1934 r. (Dz. Ust. R. P. Nr. 92, poz. 831) o częściowej zmianie rozp. Min. Komunikacji z 30 października 1933 r. o patentach żeglarskich.

XXXVII. Sprawy hodowlane.

Ustawa z 13 marca 1934 r., o nadzorze nad hodowlą koni (Dz. Ust. R. P. Nr. 32, poz. 284) postanawia, że w celu stwierdzenia pochodzenia koni prowadzone będą księgi stadne koni, a w celu stwierdzenia wartości hodowlanej ogierów i klaczy — księgi ogierów i klaczy zarodowych. Z ksiąg tych będą wydawane świadectwa i zaświadczenia. Księgi ogierów i klaczy zarodowych prowadzone będą przez izby rolnicze, księgi zaś stadne koni przez izby rolnicze lub upoważnione przez Min. Roln. i Ref. Roln. organizacje hodowlane.

Ustawa z 5 marca 1934 r. o nadzorze nad hodowlą bydła, trzody chlewnej i owiec (Dz. Ust. R. P. Nr. 40, poz. 349) postanawia, że w celu stwierdzenia wartości hodowlanej bydła, trzody chlewnej i owiec, będą prowadzone przez Izby Rolnicze księgi zarodowego bydła, zarodowej trzody chlewnej i zarodowych owiec, oraz wydawane rodowody i inne zaświadczenia z tych ksiąg. Izby Rolnicze mogą powierzać organizacjom rolniczym prowadzenie tych ksiąg oraz wydawanie rodowodów i zaświadczeń tylko za zgodą Min. Roln. i Ref. Roln.

Rozp. Min. Roln. i Ref. Roln. z 14 sierpnia 1934 r., o warunkach hodowli szczurów piżmowych (Dz. Ust. R. P. Nr. 78, poz. 729) postanowiło, że prowadzenie hodowli szczurów piżmowych może być rozpoczęte po stwierdzeniu, iż odbywać się będzie w warunkach, odpowiadających temu rozporządzeniu. Do stwierdzenia tego oraz do sprawowania nadzoru nad przestrzeganiem środków ostrożności po rozpoczęciu hodowli tych szczurów upoważnia się izby rolnicze.

XXXVIII. Rybołówstwo.

Rozp. Min. Roln. i Ref. Roln. z 27 lipca 1934 r. wydane w porozumieniu z Min. Spraw Wewn. o ustaleniu wzoru statutu Rybackiego Związku Ochronnego (Dz. Ust. R. P. Nr. 71, poz. 686) ustaliło załączony do tego rozporządzenia wzór statutu Rybackiego Związku Ochronnego.

XXXIX. Ochrona przyrody.

Ustawa z 10 marca 1934 r. o ochronie przyrody (Dz. Ust. R. P. Nr. 31, poz. 274) dotyczy ochrony tworów przyrody, do której należą: ziemia, jej ukształtowanie i formacje, jaskinie, wody stojące i płynące, wodospady, brzegi tych wód, zwierzęta, rośliny, minerały, skamieniałości — tak gatunki, jak zbiorowiska i poszczególne okazy, których zachowanie leży w interesie publicznym ze względów naukowych, estetycznych, historycznych, pamiątkowych, albo też

ze względu na swoiste cechy krajobrazu, i które władza państwowa uznawała za podlegające ochronie. Do wydawania zarządzeń, określających przedmioty i treść ochrony, powołany jest właściwy wojewoda (Komisarz Rządu m. st. Warszawy) w stosunku zaś do przedmiotów na obszarach, pozostających pod zarządem administracji lasów państwowych — wojewoda w porozumieniu z organem administracji lasów państwowych. Przed wydaniem zarządzenia wojewoda (Komisarz Rządu m. st. Warszawy) zasięga opinii Państwowej Rady Ochrony Przyrody.

Min. W. R. i O. P. w porozumieniu z Min. Roln. i Ref. Roln. i po wysłuchaniu opinii Państwowej Rady Ochrony Przyrody może wprowadzić w drodze rozporządzenia ochronę poszczególnych gatunków zwierząt i roślin.

XL. Reforma rolna

Ustawa z 10 marca 1934 r. (Dz. Ust. R. P. Nr. 26, poz. 200) w sprawie zmian w ustawie z 9 marca 1932 r. o Funduszu Obrotowym Reformy Rolnej.

Obwieszczenie Min. Roln. i Ref. Roln. z 30 marca 1934 r. (Dz. Ust. R. P. Nr. 40, poz. 364) w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy z 9 marca 1932 r. o Funduszu Obrotowym Reformy Rolnej.

Prof. Dr. Tadeusz Hilarowicz (Warszawa).

2. PRAWO SKARBOWE

(od 1 kwietnia 1934 r. do 1 kwietnia 1935 r.)

Budżet.

Nr. 12 Wiad. St. podaje tymczasowe zamknięcie rachunków za rok 1934/35. Cyfry tam zamieszczone ulegną zapewne jeszcze sprostowaniom, szczególnie wydatki wzrosną w 3-miesięcznym okresie ulgowym, w każdym razie pozwalają one na ocenę realności budżetu. O ile chodzi o budżet wydatków, to przekroczenie wykazują tylko Ministerja: Spraw Wojsk, o 493 tys., Poczta i Tel. o 39 tys. tudzież: Emerytura o 3 651 tys. i renty inwalidzkie o 4 204 tys. zł. W innych resortach są zaoszczędzenia, tak, że naogół wydatki są niższe od uchwalonych o 8 899 tys. zł.

W przychodach budżetowych wykazują nadwyżki, podatki bezpośrednie 37 701 tys., podatki pośrednie 25 737 tys., 10% nadzwyczajny dodatek do danin 1 287 tys. zł. Daniny majątkowe przyniosły 99,3% spodziewanych przychodów.

Zawiodły natomiast przychody z monopolów o 21 943 tys. (w tem monopol spirytusowy 20 301 tys.), cło o 44 964 tys., opłaty stemplowe o 12 947 tys. zł.

Nie dopisały również przedsiębiorstwa państwowe o 28 593 i fundusze o 9 351 tys. zł. Różnica w przychodach wynosi 51 268 tys. zł, została częściowo pokryta zwiększonym przychodem administracyjnym o 28 214 tys. zł resztę wraz z deficytem przewidzianym, pokryły operacje finansowe i rezerwy skarbowe.

Budżet na rok 1935/36 ogłoszony w *Dz. Ust. 21, poz. 121*, wykazuje deficyt 152 milj. zł.

Ordynacja podatkowa.

Ordynacja podatkowa oparta na ustawie z 15. III. 1934 (*Dz. Ust. 39, poz. 346*) obowiązuje od 1. X. 1934 i dotyczy podatków: gruntowego, budynkowego, od lokali, od placów budowlanych, od energii elektrycznej, przemysłowego, dochodowego, od niektórych zajęć zawodowych, wojskowego (dod. do pod. dochodowego) i od kapitałów i rent. Ustawa zawiera postanowienia proceduralne, odnoszące się do kompetencji urzędów, obowiązków podatników, wymiaru podatków, sposobu załatwienia odwołań i zażaleń, tudzież przepisy karne.

Rozp. wyk. do tej ustawy wydane zostało 19. IX. 1934 (*Dz. Ust. 91, poz. 821*).

Najbardziej interesującym podatników szczegółem tej ustawy jest uchylene w pierwszej instancji komisji szacunkowych. Komisje/ odwoławcze przy Izbach Skarbowych powołuje Minister Skarbu w ilości 12—18 członków z grona płatników podatków: przemysłowego, dochodowego, i od placów budowlanych. Kandydatów do tych komisji proponują w podwójnej ilości organizacje samorządu gospodarczego i samorządu zawodowego wolnych zawodów. Podatnik w postępowaniu odwoławczem, może prowadzić dowody na słuszność odwołania, o ile fakty o które chodzi, zostały naprowadzone w pierwszej instancji. Koszty postępowania dowodowego obciążają podatnika a o ile chce uzasadnić odwołanie osobiście przed komisją, musi złożyć opłatę w wysokości od 2 do 50 zł w zależności od kwoty spornej.

W związku z ordynacją podatkową ogłoszone zostały w *Dz. U. nr. 76, poz. 715 do 720 jednolite teksty ustaw o podatkach*: dochodowym, przemysłowym, budynkowym, od lokali, nadzwycz. od niektórych zajęć zawodowych i od energii elektrycznej, zaś w *Dz. U. nr. 85, poz. 769 do 774* nowe rozporządzenia wykonawcze do zmienionych ustaw.

Również w związku z ordynacją podatkową «*toi ustawa z 26. III. 1935 r. Dz. Ust. 26, poz. 178 o zwolnieniu od odpowiedzialności karnej w sprawach przestępstw podatkowych.*

Ta ustawa amnestyjna odnosi się do tych podatników, którzy przed wdrożeniem dochodzeń skarbowych lub sądowych do 2 miesięcy, t. j. do 16. VI. 1935 dobrowolnie sprostują nieprawdziwe dane, względnie zawiadomią właściwy urząd skarbowy o popełnionym wykroczeniu.

Amnestja powyższa nie odnosi się do podatków spożywczych.

Podatek dochodowy.

Ogłoszony w Dz. Ust. nr. 76 tekst ustawy liczy obecnie 48 art.

Ten nowo ogłoszony tekst uległ zmianie wskutek *ustawy z 18. III. 1935 r. Dz. Ust. 24, poz. 162*, a w szczególności do art. 6 dodano ustęp zezwalający osobom prawnym na jednorazowy odpis takich przedmiotów, których normalne zużycie nie przekracza 5 lat.

Najważniejsza zmiana dotyczy art. 21, odnosząca się do osób prawnych, które bezpośrednio lub pośrednio pozostają w związku gospodarczym z osobą mającą siedzibę lub miejsce zamieszkania zagranicą. O ile wskutek tego związku gospodarczego osoba prawna opodatkowana w Polsce nie wykazuje wcale dochodu, lub dochód mniejszy aniżeliby należało wyczekiwać, a przyczyna tego leży w gospodarczej zależności od osoby zagranicznej, należy dochód ustalić z pominięciem szczególnych obciążeń wynikających z powyższego związku.

Chodzi tu o przedsiębiorstwa na pozór krajowe, których cały kapitał lub jego większość znajdują się w rękach zagranicznych, i które, czy to przez nadmiernie drogi kredyt, czy to przez dostarczanie zagranicznych surowców lub półfabrykatów po nadmiernych cenach, stają się nierentowne w Polsce, ale przynoszą korzyści zagranicznym akcjonariuszom w postaci niepodlegającej w Polsce opodatkowaniu.

W tych wypadkach dochód przedsiębiorstwa ma być ustalony na podstawie jego ksiąg handlowych, a o ileby ten sposób ustalenia dochodu natrafiał na trudności, przyjęty zostanie dochód na podstawie obrotu i norm średniej rentowności takich samych, lub pokrewnych przedsiębiorstw krajowych.

Uzupełniony dalej został art. 24 ustawy, odnoscący się tylko do byłego zaboru pruskiego w ten sposób, że jeśli dochód podatnika wskutek niżek spadnie poniżej minimum egzystencji, natenczas następuje też zwolnienie od dodatku komunalnego.

Wreszcie upodobniono art. 44 ustawy, do podatku kumulacyjnego od uposażeń. Przed tą zmianą podatek od uposażeń wy-

mierzano na podstawie rocznego wynagrodzenia, jeśli ono w pewnym miesiącu wskutek jednorazowego dodatku wzrastało, stopa podatkowa odnośnie do tej jednorazowej wypłaty wzrastała a następnie wracała do pierwotnej wysokości.

Zmiana polega na tem, że u podatników, których łączny roczny dochód, tak z perjodycznych, jak i jednorazowych wynagrodzeń, przekroczy 10 000 zł, z końcem roku kalendarzowego nastąpi obliczenie podatku od łącznej kwoty i gdyby tak obliczony podatek był wyższy od sumy potrąceń dokonanych w ciągu roku, różnicę należy potrącić przy ostatniej wypłacie i odprowadzić do kasy właściwego urzędu skarbowego.

Ustawa powyższa weszła w życie w dniu ogłoszenia, jednak zmiana dotycząca art. 21-go ma zastosowanie poraz pierwszy przy wymiarze podatku dochodowego na rok 1935.

Kryzysowy dodatek do podatku dochodowego.

Ustawą z dnia 26. III. 1935 Dz. Ust. 22, poz. 128 została zmieniona ustawa o kryzysowym dodatku do podatku dochodowego z 22. X. 1931, ale tylko w tej części, która odnosi się do dochodu z uposażeń. Ustawa obowiązuje od 1. IV. 1935.

Dotychczasową skalę podatkową obejmującą 12 stopni rozszerzono na 14 stopni przez podział drugiego i trzeciego stopnia.

Dochody z uposażeń do 6 400 zł będą płaciły dodatek kryzysowy w dotychczasowej wysokości, dochody powyżej 6 400 do 10 400 będą miały stawkę 2% zamiast dotychczasowej 1%, dochody powyżej 10 400 do 24 000 płacą 3% zamiast 2%, dochody powyżej 24 000 do 36 000 obciążone są zamiast 2% obecnie 4% podatkiem. W piątym stopniu podnosi się stawka podatkowa o 2,5% do 5% a w następnych stopniach podnosi się podatek o 3%, tak że progresja w 14-tym stopniu dochodu osiąga 13 %.

Podatek przemysłowy.

Podatek przemysłowy, którego jednolity tekst został ogłoszony w Dz. Ust. 76, liczy obecnie 47 artykułów.

W okresie 1934/35 nie uległ on zmianie. Odnoszą się do niego tylko *Rozp. M. Sk. z dnia 6. III. 1935 Dz. Ust. 16, poz. 87 i z 18. III. 1935 Dz. Ust. 20, poz. 116*, pierwsze w sprawie ryczałtu na rok 1935. drugie obniżające scalony podatek od obrotu cukrem do 3,10 %.

Dalsze rozporządzenie scalonego podatku od obrotu napojami alkoholowymi, octem i drożdżami oparte na *Rozp. M. Sk. z 13. IV. 1935 Dz. U. 31 poz. 230* dotyczy już roku budżetowego 1935/36.

Dotatek 10%-wy do pod. przemysłowego i grutowego oparty na Rozp. Prez. R. P. z 27. IX. 1933 Dz. Ust. 84, poz. 612 został *Rozp. Prez. R. P. z 27. IX. 1934 Dz. Ust. 86, poz. 788* przedłużony na okres od 1. X. 1934 do 30. IX. 1935.

Podatek gruntowy.

Podatek gruntowy, a raczej podatki gruntowe w Polsce, przygotowane zostały *ustawą z 26. III. 1935 Dz. Ust. 27, poz. 203* o klasyfikacji gruntów do przyszłej unifikacji.

Ustawa powyższa dzieli grunta na 6 kategorij, a w każdej kategorii na klasy urodzajności.

Klasyfikacji dokonują komisje powiatowe, stojące pod nadzorem komisyj wojewódzkich, przyczem Ministrowi Skarbu przysługuje prawo po wysłuchaniu zdania głównej komisji klasyfikacyjnej uchylać decyzje obu niższych komisyj.

Koszty przeprowadzenia klasyfikacji ponoszą Skarb Państwa, związki samorządu terytorjalnego i gospodarczego, tudzież właściciele względnie użytkownicy gruntów. Ci ostatni obowiązani będą do bezpłatnych świadczeń w naturze przy przeprowadzaniu pomiarów i badaniu ich gruntów. Brak rozp. wykonawczego do tej ustawy nie pozwala ocenić, jaka ma być ta pomoc w naturze.

Tabela dołączona do ustawy dzieli grunta orne, łąki, pastwiska i grunta pod wodami na 6 klas, grunta pod lasami na 3 klasy, wreszcie podaje, jakie grunta mają być uznane jako nieużytki. Meljoracje nie będą miały wpływu na klasyfikację.

Czasowy dodatek 10% do podatku gruntowego i przemysłowego (*Rozp. Prez. R. P. z 27. X. 1933 Dz. Ust. 84* będzie na podstawie *Rozp. Prez. R. P. z dnia 27. IX. 1934 Dz. U. 86 poz. 788* pobrany od II-giej raty za rok 1934 i I-szej raty za 1935.

Monopol spirytusowy.

Rozp. Prez. R. P. z 24. X. 1924 Dz. U. 96 poz. 863 zmieniono przede wszystkim tak zwaną ustawę przeciwalkoholową z 21. III. 1931 Dz. U. 51 poz. 423 uchylając jej zastosowanie do sprzedaży piwa. Uchylono też zakaz sprzedaży wódek powyżej 45% alkoholu, przepis normujący ilość miejsc detalicznej sprzedaży, tudzież t. zw. plebiscyt, na podstawie którego poszczególne gminy mogły wprowadzać na swoim terytorjum bezwzględny zakaz sprzedaży wyrobów alkoholowych.

Rozporządzenie powyższe zmienia też ustanowiony 27. X. 1933 Dz. U. 84 poz. 615 udział samorządu terytorjalnego w opłacie monopolowej z 14% na 12%.

Opłata monopolowa wedle R. M. Sk. z 16. II. 1935 Dz. U. 13 poz. 70 wynosi 6 zł 50 gr, udział więc samorządu będzie obecnie wynosił 78 groszy od 100% alk. Trzecią zmianą wprowadzoną wyżej powołanem rozporządzeniem jest upoważnienie Ministra Skarbu do obniżania ceny patentów akcyzowych od hurtowej i detalicznej sprzedaży napojów alkoholowych, a w miejscowościach do 5000 mieszkańców nawet ich zupełnego uchylenia.

Minister Skarbu skorzystał z tego upoważnienia R o z p . z 6. XII. 1934 Dz. U. 109 poz. 964 w ten sposób, iż na rok 1935 zwolnił od patentu akcyzowego w miejscowościach do 2000 mieszkańców, detaliczną sprzedaż napojów alkoholowych, spirytusu, miodu, wina i piwa, wyłącznie w naczyniach zamkniętych.

Podatek od cukru.

Ustawa z 20. XII. 1934 Dz. U. 110 poz. 975 ustanawia dodatek do podatku od cukru w wysokości 5 zł od 100 kg wszystkich gatunków cukru, a ponadto upoważnia Ministra Skarbu do wprowadzenia dodatkowej opłaty od cukru w kostkach, głowach i kawałkach w wysokości 3 zł 50 gr od 100 kg.

Ten dodatkowy podatek został też *Rozp. M. Sk. z 31. XII. 1935 Dz. U. 110 poz. 985* wprowadzony od 1. I. 1935.

Podatek 5 zł od 100 kg nie wpłynął na podrożenie tego artykułu, albowiem równocześnie obniżona została cena cukru w cukrowni z 80 zł 50 gr na 75 zł 50 gr (*Rozp. M. Sk., wspólnie z M. P. i H. z) dnia 31. XII. 1934 Dz. U. 110 poz. 986*).

Podatek od cukru skrobiowego.

Podatek od cukru skrobiowego wprowadzony został ustawą z 18. III. 1935 Dz. Ust. 25, poz. 170, odnosi się on do syropu lub glukozy, otrzymanych ze skrobi (krochmalu). Stawka podatkowa wynosi 15 zł za 100 kg.

Obowiązek zapłaty ciąży na wytwórcy lub importerze. Eksport towaru jest wolny od podatku.

Dochód z tego podatku preliminowany jest na 1,5 milj. zł.

Rozp. wykonawcze ogłoszono w Dz. U. 25 poz. 174.

Podatek od tłuszczów.

Wedle ust. z 26. III. 1935 Dz. Ust. 22, poz. 130 podlegają temu podatkowi tłuszcze roślinne (kokosowe, palmowe) w stanie płynnym lub ustalonym, tłuszcze mieszane i sztuczne (margaryna, szt. smalec). W wątpliwości czy dany tłuszcz podlega podatkowi, ocena należy do Ministra Skarbu i Ministra Przemysłu i Handlu.

Stawka podatkowa wynosi 50 groszy od kg tłuszczu.

Podatek płaci wytwórca, przy imporcie adresat razem z cłem. Wolne od tego podatku są tłuszcze wywożone zagranicę lub do Gdańska.

Spodziewany dochód z tego podatku nie jest w budżecie na rok 1935/36 uwidoczniiony.

Rozporządzenie wykonawcze do tego podatku ogłoszono w Dz. Ust. 32, poz. 234.

Podatek od kwasu węglowego.

Ustawą z 18. III. 1935 Dz. U. 23 poz. 151 (Rozp. wykon. z 31, III. 1935 Dz. U. 23 poz. 156) wprowadzono nowy podatek spożywczy od bezwodnika kwasu węglowego (CO₂) w stanie skroplo-nym.

W razie wątpliwości, czy dany produkt podlega podatkowi, decyzja należy do Ministrów Skarbu tudzież Przemysłu i Handlu.

Stawka podatkowa wynosi 40 groszy od 1 kg kwasu węglowego.

Opłaca ten podatek wytwórca, przy imporcie adresat.

Minister Skarbu ma prawo zwolnić od podatku kwas węglowy przeznaczony do przemysłowego wyrobu artykułów chemicznych.

Dochód z tego podatku na rok 1935/36 preliminowany jest w wysokości 700 000 zł.

Nadzwyczajny dodatek do podatków.

Obowiązujący od roku 1926 nadzwyczajny 10% dodatek do podatków, początkowo uchwalany zawsze na rok, a na podstawie ustawy z 12. II. 1931 Dz. Ust. 16, poz. 82 na czas aż do odwołania, został zmieniony *ustawą z 26. III. 1935 Dz. U. 22 poz. 127* w ten sposób, że podniesiono go do wysokości 15% w odniesieniu do podatków bezpośrednich, z wyjątkiem podatku gruntowego i do podatku od spadków i darowizn. Odnośnie do podatków pośrednich i opłat stemplowych, tudzież podatku gruntowego obowiązuje stopa 10%.

Zwolnione od tego 10% względnie 15% dodatku są: opłaty stemplowe od kapitału zakładowego spółek akcyjnych lub komandytowo akcyjnych (art. 102 ust. stempl.), dodatki do podatku od cukru, podatki od cukru skrobiowego, od tłuszczów, od lokali, od placów budowlanych, majątkowy, nadzw. danina majątkowa, danina lasowa, od energii elektrycznej, od niektórych zajęć zawodowych, od uboju, kryzysowe dodatki do podatku dochodowego i budżetowego w końcu dodatki samorządowe do podatków państwowych.

Również zwolnieni od tego dodatku są ci płatnicy podatku dochodowego, którzy płacą kryzysowy dodatek do tego podatku.

Ustawa powyższa wchodzi w życie 1. IV. 1935 r.

Rozporządzenie wykonawcze do ustawy wydane zostało 30. III. 1935 Dz. U. 23 poz. 155.

Dochód z tej podwyżki preliminowany jest w budżecie na rok 1935/36 w kwocie około 24 milionów.

Opłaty stemplowe.

Rozp. M. Sk. z 29. XI. 1934 Dz. Ust. 107, poz. 952 rozszerzono na czas do końca 1936 roku ulgę w opłacie stemplowej, przyznaną przy przejściu prawa własności nieruchomości w drodze licytacji, również do pism dotyczących pozbycia w ten sposób nabytych nieruchomości, o ile pismo to zostanie sporządzone do 3 tygodni po licytacji. Stawka ulgowa wynosi 0,2 %.

Ustawą z 18. III. 1935 Dz. Ust. 27, poz. 200 zmieniono 24 artykuły ustawy o opłatach stemplowych z 1. VII. 1926 Dz. U. z 1932 r. 41, poz. 413 powodu wprowadzenia nowych ustaw, wiążących się z ustawą o opłatach stemplowych a w szczególności ustaw: o notariacie, o postępowaniu egzekucyjnym, o kodeksie handlowym, o spółdzielniach, o pośrednictwie ubezpieczeniowym, o ułatwieniu spłaty uciążliwych wierzytelności, o przejęciu przez państwo gruntów za niektóre wierzytelności i t. p. Zmiany te mają przeważnie charakter stylistyczny, lub wprowadzają postanowienia dotyczące opłat setmplowych, zawarte w powołanych ustawach.

Odsetki od zaległych podatków.

Termin dotychczasowy „kary za zwłokę” został ustawą z 18. III. 1935 Dz. U. 22 poz. 129 zamieniamy na „odsetki”. Podatek staje się zaległy następnego dnia po płatności.

Ustawowe odsetki za zwłokę obniżono na 0,75% za miesiąc, ulgowe wrazie odroczenia, rozłożenia na raty i t. p. na 0,40% za miesiąc. Miesiąc zaczęty liczy się za cały.

Od zaległości nieprzekraczających 10 zł nie liczy się żadnych odsetek. Ustawa weszła w życie 13. IV. 1935.

Zaległości podatkowe.

Ustawą z dnia 10. III. 1932 Dz. U. 29 poz. 291 otrzymał Minister Skarbu, wspólnie z innymi ministrami o ile chodzi o daniny komunalne, względnie daninę lasową, obszerne pełnomocnictwo do likwidacji zaległości podatkowych w drodze rozporządzeń.

W okresie budżetowym 1934/35 do tej ustawy wyszły *Rozp. M. Sk. z 20. IX. 1934 Dz. U. 89 poz. 816* i *Rozp. M. Sk. z 28. III 1935 Dz. U. 22 poz. 135*.

Pierwsze z tych rozporządzeń ogranicza stosowanie ulg przewidzianych w *Rozp. M. Sk. z 25. XI. 1933 Dz. U. 94 poz. 731* do zaległych rat podatku od spadków i darowizn z przed 1. X. 1931, tudzież wyklucza od ulg; w pod. przem. zawody wolne i zajęcia przemysłowe, podatników od przychodu z kapitałów i praw majątkowych i innych, których zaległość powstała wskutek ich jawnej złej woli. Drugie rozporządzenie rozszerza okres zaległości do 31. III 1933 r., umarza z urzędu zaległości: małych płatników podatku gruntowego (płacących w r. 1934 — 20 zł), płatników podatku budynkowego z wymiarem na rok 1934 do 100 zł i takich samych płatników podatku od lokali i niezabudowanych placów.

O ile chodzi o płatników podatku przemysłowego, to u nich obojętna jest wysokość wymiaru podatkowego na rok 1934, z urzędu odpisuje się tylko zaległości, o ile one nie przekraczają 20 zł.

Również podlegają umorzeniu gryzyny z przed 1. IV. 1933 do wysokości 100 zł.

Ustawa z 26. III. 1935 Dz. Ust. 27/202 zmienia ustawę z 10. III. 1932 w tym kierunku, że rozszerza jej działanie również na zaległe składki do niektórych publiczno-prawnych instytucji ubezpieczeniowych, rozszerza zastosowanie ustawy do podatków: od energii elektrycznej, od uboju, od niektórych zajęć zawodowych, nadzw. daniny majątkowej i daniny leśnej. (Ustawa ta przewiduje współdziałanie Ministra Spraw Wewnętrznych o ile chodzi o podatki i dodatki komunalne i Ministra Opieki Społecznej o ile chodzi o zakłady ubezpieczeń społecznych).

Do tej noweli ogłoszone zostało w *Dz. U. 29 poz. 225* rozp. M. Sk. z 15. IV. 1935, zawierające istotnie duże ulgi dla tych podatników, którzy w roku 1934/35 zapłacili pełne podatki, albo więcej i do tych, którzy w latach 1935—1938 będą spłacać zaległe raty. Ponieważ wykonanie obowiązku podatkowego za rok 1934/35 może nastąpić do 1. VI. a dla rolników nawet do 1. IX. 1935, przeto zwracamy na to rozporządzenie uwagę. Omówienie tego rozporządzenia należy już do okresu budżetowego 1935/36.

Finanse komunalne.

Samorządom terytorjalnym przysługuje udział w podatku dochodowym. Wskutek sporu, czy ten udział należy się też od madzw. 10% dodatku o ile on dotyczy podatku dochodowego, Najwyższy Trybunał Administracyjny orzekł na korzyść samorządu. To orzeczenie spowodowało *Rozp. Prez. R. P. z 24. X. 1934 Dz. U. 96*

poz. 868, którem wyraźnie postanowiono, że udział samorządom w 10% dodatku do podatku dochodowego, tudzież z kryzysowym dodatku do podatku dochodowego, nie przysługuje.

Moc obowiązująca tego rozporządzenia rozciągnięta została wstecz do roku 1926, przyczem zastosowano je również do spraw ostatecznie załatwionych.

Obecnie te same postanowienia zawarte są w *ustawie z 26. III. 1935 Dz. U. 22 poz. 127*, odnoszącej się do 10% względnie 15% nadzwyczajnego dodatku do państwowych podatków. Ustawę tę omówiono na innym miejscu. Również przy omawianiu monopolu spirytusowego zaznaczono, że udział samorządu w opłacie monopolowej obniżony został na 12% *Rozp. Min. Sp. Wew. i Sk. z 18. III. 1934 Dz. U. 46 poz. 400* odnosi się do podatku widowiskowego od kinematografów. ,

Rozp. Prez. R. P. z 24. X. 1934 Dz. U. 94 poz. 846 traktuje o oddłużeniu samorządu, o procedurze oddłużeniowej, a w części drugiej o dodatkach komunalnych; do scalonego pod. przemysłowego, do podatku od spadków i darowizn, w końcu o samoistnych podatkach komunalnych.

Fundusze.

Rozp. Prez. R. P. z 24. IX. 1934 Dz. U. 86 poz. 780 zniesione zostały 3 fundusze, a mianowicie: kredytowy, gospodarczy i na przedterminową spłatę długów państwowych.

Oдноśnie do dwóch pierwszych, majątek tych funduszy może Minister Skarbu przekazać na kapitał zakładowy dłużnych przedsiębiorstw, albo też umorzyć daną wierzytelność w całości lub częściowo. Pozostałość majątkową tych funduszy, akcje przedsiębiorstw przemysłowych funduszu gospodarczego, w końcu cały majątek funduszu na przedterminową spłatę długów przekazuje się do ogólnych zasobów Skarbu Państwa.

Długi państwowe.

W roku budżetowym 1934/35 Minister Skarbu został upoważniony *Rozp. Prez. R. P. z 24. IX. 1934 Dz. U. 86 poz. 782* do wypuszczenia 200 milionów, 5% renty wieczystej. *Rozp. M. Sk. z 12. XII. 1934 Dz. Ust. 107, poz. 954* wypuścił Minister pierwszą serję tej renty w wysokości 50 milj. Odcinki tej renty wynoszą po 0,5 milj. zł i opiewają na okaziciela. Kupon płatny jest raz do roku, pierwszy 15. XII. 1935.

Ewentualny wykup tej renty może nastąpić tylko według wartości nominalnej. Kurs emisyjny ustalono na 100 za 100. W roku 1934 sprzedano tej renty za 15 milj. złotych.

Ustawą z 18. III. 1935 Dz. U. 19 poz. 105 podniesiono prawo emisji biletów skarbowych z 200 na 300 milj. zł.

(Dnia 31. XII. 1934 stan biletów skarbowych wynosił 190.7 milj. i podniósł się w okresie tego roku o 82,3 milj. zł).

Rozp. z 4. IX. 1934 Dz. U. 81 poz. 746 zarządził Minister Skarbu wypuszczenie z dniem 15. IX. drugiej serji pożyczki budowlanej na nom. sumę 50 milj. zł w zł w obligacjach na okaziciela na 100 zł lub na wielokrotność tej kwoty.

Oprocentowanie tej pożyczki wynosi 5,5% i płatne jest raz do roku, zawsze 15. IX.

Umorzenie pożyczki może nastąpić albo przez losowanie albo przez wykup z wolnej ręki.

Umorzenie pożyczki trwa 30 lat, pierwsze nastąpi 15. IX. 1935 r.

Cena emisyjna pożyczki wynosi 94,70 za 100.

Do końca roku 1934 sprzedano tej pożyczki 35,4 milj. zł.

Ustawą z 26. III. 1935 Dz. U. 21 poz. 122 upoważniony został Minister Skarbu do emisji 200 milj. zł w zł. 3% premjowej pożyczki inwestycyjnej, z okresem umorzenia 50-cioletnim. Część tej pożyczki przeznaczono na konwersję innych pożyczek państwowych.

Rozp. wykonawczem z 29. III. Dz. Ust. 23, poz. 154 Minister Skarbu określił odcinki tej pożyczki na 100 zł w zł., kupony od tej pożyczki płatne są co 4 miesiące 2. I., 1. IV. i 1. IX. Terminy losowań ustali regulamin, losowanie będzie się odbywało w pierwszych 40 latach 3 razy do roku. W następnych 10 latach 2 razy do roku.

Gotówkowy wpływ pożyczki nie może przekroczyć 150 milj. zł, pozostała kwota 50 milj. przeznaczona jest na konwersję 6% pożyczki narodowej.

Oprócz wygranych, których ilość i wysokość oznaczona została w 3 tabelach, rozpocznie się, począwszy od 11 roku, losowanie amortyzacyjne zawsze serjami po 50 sztuk samej pożyczki, przy czem za wylosowane do amortyzacji sztuki w okresie do 40 roku, otrzymają ich posiadacze po 120 zł, w okresie od 41 do 45 lat po 125, a w ostatnim pięcioleciu po 130 za 100.

Pożyczka opiewa na okaziciela. O ile subskrypcja osiągnie kwotę 200 milj. zostanie podzielona na dwie emisje po 100 milj., o ileby tej wysokości nie osiągnęła będzie zawierała tylko jedną emisję.

Pożyczka może przekroczyć kwotę 200 milj. o ileby przedłożone do konwersji obligacje 6% pożyczki narodowej przekroczyły 50 milj.

Należy w końcu zaznaczyć, że w przeglądzie tym pominięto liczne rozporządzenia odnoszące się do spraw organizacyjnych, celnych, ubezpieczeniowych, walutowych, normujących ceny artykułów monopolowych i t. p. Dr. Emil Schmidt (Poznań)

3. PRAWO KARNE I PROCES KARNY

Niniejszy referat nawiązuje bezpośrednio do referatu w tym przedmiocie, umieszczonego w trzecim (przedwakacyjnym) zeszycie „Ruchu” z roku 1934. Obejmuje materiał ogłoszony w Dzienniku Ustaw od Nr. 32 z roku 1934 (z dnia 15 kwietnia 1934) do Nr. 20 z roku 1935 (z dnia 28 marca 1935).

W porównaniu z okresem kilku ostatnich lat plon ustawodawstwa jest mniej obfity. Tłumaczy się to tem, że przez wydanie większych kompleksów (przepisy materialne, ustrojowe, procesowe) dokonało się pewne stężenie płynnego poprzednio materiału, które pozwoliło zwolnić tempo prac ustawodawczych lub nawet zahamować je na pewien czas. Jest to objaw dodatni także z tego powodu, że zbyt szybka nowelizacja lub wielka ilość nowych aktów ustawodawczych nie zawsze godzą się z pracą „w głąb” problemów i rychło budzą pewne zastrzeżenia.

Zmiany dokonane w okresie obecnie omawianym są następujące:

1. *Zastąpienie nowymi przepisami dotychczasowej ustawy dodatkowej o karach za szpiegostwo i niektóre inne przestępstwa przeciw Państwu.*

Uczyniono to rozporządzeniem Prezydenta Rzplitej z 24. X. 1934 (Dz. Ust. Nr. 94 poz. 851) o niektórych przestępstwach przeciw bezpieczeństwu Państwa. Bardzo ważne rozporządzenie. Mieści przepisy materialne i procesowe.

Kwestje, któremi zajmuje się dział ogólny przepisów materialnych, są następujące:

A. Uchylenie bezprawności działania.

Działanie, które podpada pod przepisy niniejszego rozporządzenia, nie jest bezprawne tylko wtedy, jeżeli podjęto je za szcze-

gólnem zezwoleniem władzy. Do udzielenia takiego zezwolenia jest uprawniony Minister Spraw Wojskowych lub organa państwowe., upoważnione przez niego, w związku z wykonywaniem ochrony bezpieczeństwa Państwa, nadto właściwa władza naczelna lub upoważnione przez nią organa podległe, w związku z wykonywaniem innych zadań państwowych.

B. Kary zasadnicze.

Obok kary więzienia za zbrodnię może sąd wymierzyć grzywnę w wysokości nieograniczonej, zaś obok kary więzienia za występki z winy umyślnej grzywnę do 100 000 zł.

Jest to przepis analogiczny do przepisu kodeksowego (art. 42 § 2) z tą różnicą, że nie wymaga się tutaj chęci zysku, a wymiar grzywny w wypadku zbrodni nie ulega żadnej granicy.

C. Kary dodatkowe.

a) W razie skazania na karę śmierci lub na więzienie powyżej jednego roku za przestępstwo z winy umyślnej sąd orzeka (przepis, obligatoryjny) utratę praw publicznych i obywatelskich praw honorowych.

b) Jeżeli zachodzą te same okoliczności, a nadto nadużycie zawodu lub niezdolności do wykonywania zawodu (w myśl K. K.), sąd orzeka ponadto (również przepis obligatoryjny) utratę prawa wykonywania zawodu.

c) Jeżeli skazany otrzymał zapłatę za popełnienie przestępstwa, sąd orzeka (również przepis obligatoryjny) przepadek zapłaty lub jej równowartości. Różnica w porównaniu z K. K. polega na tem, że kodeks zna tylko fakultatywny przepadek.

Natomiast w porównaniu z przepisami a) i b) różnicą jest to, że tutaj nie wymaga się innych okoliczności poza otrzymaniem zapłaty za popełnienie przestępstwa.

D. Szczególny środek zabezpieczający.

Jest nim dozór policyjny na czas od roku dopięciulat, który sąd zarządza (przepis obligatoryjny) w razie skazania za przestępstwo popełnione umyślnie na więzienie powyżej jednego roku.

E. Wypadki, w których niemożna stosować nadzwyczajnego złagodzenia kary ani uwolnienia od kary.

Zachodzi to w razie usiłowania nieudolnego (art. 23 § 2 K. K.) i wówczas, jeżeli przestępstwa nie usiłowano dokonać, a ma się ocenić działanie podżegacza i pomocnika (art. 29 § 2 K. K.).

Jest to odchylenie od przepisów części ogólnej K. K.

F. Wypadki, w których nie można stosować przepisów o warunkowein zawieszeniu wykonania kary.

Nie stosuje się ich w sprawach o przestępstwa z niniejszego rozporządzenia, popełnione umyślnie.

Przepis wyjątkowy, nieznanym K. K.

G. Wydalenie cudzoziemca z granic Państwa Polskiego.

Powiatowa władza administracji ogólnej może wydalić z Polski cudzoziemca, skazanego za przestępstwo z niniejszego rozporządzenia.

H. Określenie pojęć: tajemnica państwowa i informacja wojskowa.

Tajemnicę państwową stanowią wiadomości, dokumenty lub inne przedmioty, które z powodu ich treści lub jakości należy ze względu na dobro Państwa Polskiego zachować w tajemnicy przed rządem państwa obcego, choćby nawet zarządzenia, normujące czynności służbowe, nie uznawały ich za tajne albo choćby zachowanie ich w tajemnicy przed pewnym gronem osób było niemożliwe.

Informację wojskową stanowią wiadomości, dokumenty lub inne przedmioty, które — nie będąc tajemnicą państwową — dotyczą jednak wojskowej obrony Państwa lub jego sił zbrojnych.

Przez rząd państwa obcego należy rozumieć także osoby, działające w interesie tego rządu.

Przepisy materialnie szczególne niniejszego rozporządzenia mieszczą szereg stanów faktycznych.

Jako najważniejsze należy wymienić ujawnienie tajemnicy państwowej (w wypadkach kwalifikowanych karą śmierci lub więzieniem dożywotnie), udzielenie rządowi obcego państwa informacji wojskowej, następnie udzielenie wiadomości, dokumentów lub innych przedmiotów, które mogą być użyteczne temu państwu na wypadek wojny z Polską albo w nieprzyjaznych dla Polski działaniach lub zamierzeniach, gromadzenie wiadomości, dokumentów lub innych przedmiotów, stanowiących tajemnicę państwową, albo czynienie starań, aby je uzyskać lub z nimi się zaapoznać, udzielenie pomocy w działalności wywiadowczej osobie, działającej w interesie obcego rządu, publiczne rozpowszechnianie informacji wojskowej, której rozpowszechnianie może zagrażać interesom Państwa lub co do której wydano zakaz rozpowszechniania, rozpowszechnienie wiadomości o postępowaniu karnym choćby już ukończonym w sprawie

o zbrodnię lub występki z niniejszego rozporządzenia, przedostanie się do urzędów lub budowli wojskowych, do których wstęp jest wzbroniony (to ostatnie należy do władz administracyjnych) i t. d.

Co do przestępstw, które uważa się za szczególnie niebezpieczne, karalność czynności przygotowawczych.

Przepisy procesowe.

Spraw o zbrodnię i występki z niniejszego rozporządzenia nie można rozpoznawać łącznie ze sprawami o inne przestępstwa.

Wybór obrońcy podlega zatwierdzeniu przez prezesa sądu, który może odmówić zatwierdzenia bez podania powodów.

Niema sprzeciwu od aktu oskarżenia.

Oskarżony ma zawsze stawić się osobiście do rozprawy.

Przerwa rozprawy może trwać najwyżej dni trzydzieści (w zwykłym postępowaniu okręgowym czternaście dni).

Oskarżycielem publicznym jest prokurator sądu apelacyjnego.

Śledztwo prowadzi sędzia śledczy sądu okręgowego lub sędzia śledczy do spraw wyjątkowego znaczenia, wyznaczony (z pierwszej lub drugiej grupy) na wniosek prokuratora przez prezesa sądu apelacyjnego dla danej sprawy.¹⁾ Od postanowienia sędziego śledczego o wszczęciu śledztwa niema zażalenia. Zażalenie na postanowienia i czynności sędziego śledczego, na które można się żalić, rozstrzyga sąd apelacyjny.

Sądem orzekającym jest (o ile nie zachodzi właściwość władzy administracyjnej) sąd apelacyjny w składzie trzech sędziów, który stosuje przepisy o postępowaniu przed sądem okręgowym.

Od wyroku można założyć kasację do' Sądu Najwyższego, który rozpoznaje ją w razie wyroku śmierci najpóźniej w ciągu miesiąca od chwili nadejścia akt sprawy.

Niniejsze rozporządzenie weszło w życie z dniem 28. X. 1934. Z tą chwilą straciło moc rozporządzenie Prezydenta Rzplitej z 16. II. 1928 (Dz. Ust. Nr. 18 poz. 160) o karach za szpiegostwo i niektóre inne przestępstwa przeciw Państwu.

W przepisach końcowych niniejszego rozporządzenia zmieniono tekst rozporządzenia Prezydenta Rzplitej o postępowaniu doraźnym, nadając jednemu postanowieniu (art. 31 lit. b) brzmienie, dostosowane do niniejszego rozporządzenia²⁾.

¹⁾ Sędziego śledczego sądu okręgowego można wyznaczyć z pośród wszystkich sędziów śledczych, czynnych w okręgu danego sądu apelacyjnego.

²⁾ Ten art. opiewa obecnie w punkcie h: w art. 10 §§ 1—4, art. 12 §§ 1—2, art. 13, art. 14 § 2 i art. 16 rozp. Prezydenta Rzplitej z 24. X. 1934 o niektórych przestępstwach przeciw bezpieczeństwu Państwa (Dz. Ust. Nr. 94 poz. 851).

2. Całkowite uchylenie postępowania doraźnego.

Częściowo uchylono postępowanie doraźne już rozporządzeniem Rady Ministrów z 6. III. 1934 (Dz. Ust. Nr. 20 poz. 159).

Pozostawiono wówczas w mocy przepis, który oddawał postępowaniu doraźnemu niektóre przestępstwa z rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z 16. II. 1928 (Dz. Ust. Nr. 18 poz. 160) o karach za szpiegostwo i niektóre inne przestępstwa przeciw Państwu.

Obecnie uchylono także i ten ustęp rozporządzeniem Rady Ministrów z 12. X. 1934 (Dz. Ust. Nr. 94 poz. 852), co powoduje całkowite uchylenie postępowania doraźnego.

To rozporządzenie weszło w życie z dniem 28. X. 1934. Równocześnie straciło moc rozporządzenie Rady Ministrów z 26. VIII. 1932 o wprowadzeniu postępowania doraźnego (Dz. Ust. Nr. 74 poz. 669).

3. Postępowanie wobec osób, zagrażających bezpieczeństwu, spokojowi i porządkowi publicznemu.

Dotyczy tego rozporządzenie Prezydenta Rzplitej z 17. VI. 1934 (Dz. Ust. Nr. 50 poz. 473).

O tem rozporządzeniu należy wspomnieć w niniejszym zestawieniu, z tego powodu, że postanowienie o przymusowym odosobnieniu wydaje sędzia śledczy na wniosek władzy (administracji ogólnej), która zarządziła przytrzymanie; uzasadniony wniosek tej władzy jest wystarczającą podstawą do wydania postanowienia, a od postanowienia sędziego śledczego nie ma środka odwoławczego.

Sędziego śledczego, który ma orzekać w sprawach o odosobnienie, wyznacza kolegium administracyjne właściwego sądu okręgowego, a właściwym jest ten sąd okręgowy, na którego obszarze leży miejsce odosobnienia.

Miejsca odosobnienia muszą być odrębne od miejsc, przeznaczonych dla osób skazanych lub aresztowanych tymczasowo z powodu przestępstw.

Czasowe maximum, na które można orzec odosobnienie, wynosi trzy miesiące, można jednak przedłużyć odosobnienie na dalsze trzy miesiące w związku z zachowaniem się odosobnionego, co dzieje się tym trybem, jak przy pierwszym orzeczeniu odosobnienia.

Odosobnionych można zatrudniać wyznaczoną im pracą.

Rozporządzenie weszło w życie w dniu 18. VI. 1934.

4. Zmiana przepisów o kosztach sądowych.

Dokonano jej rozporządzeniem Prezydenta Rzplitej z 24. X. 1934 (Dz. Ust. Nr. 93 poz. 837).

Przepisy ogólne mieszczą się w art. 1—22, zaś przepisy co do opłat w postępowaniu karnem w art. 73—85.

Najważniejsze postanowienia:

A. Wyrok skazujący pociąga za sobą obowiązek uiszczenia przez każdego skazanego opłaty sądowej zależnie od wymierzonej mu kary (jej rodzaju i wysokości).

B. Skazany w pierwszej instancji winien uiścić tytułem opłaty:

a) w razie skazania na karę pozbawienia wolności najmniej 5 (pięć) zł (jeżeli orzeczono karę do jednego miesiąca), a powyżej 600 (sześćset) złotych (jeżeli orzeczono karę ponad sześć lat). Karom do trzech i do sześciu miesięcy, do jednego roku, do dwu, czterech i sześciu lat odpowiadają opłaty w wysokości pośredniej między podaną wyżej granicą dolną i górną;

b) w razie skazania na grzywnę opłata wynosi 10% od kwoty grzywny, najmniej jednak 1 (jeden) złoty;

c) w razie skazania łącznej na karę pozbawienia wolności i grzywnę pobiera się obie opłaty w myśl punktów a) i b);

d) jeżeli orzeczono grzywnę, a karę pozbawienia wolności wyznaczono tylko na wypadek niemożności ściągnięcia grzywny, pobiera się opłatę na zasadzie grzywny;

e) w razie orzeczenia kary łącznej na podstawie kilku wyroków sumuje się opłaty, wymierzone w tych wyrokach.

C. W instancji apelacyjnej uzależnia się opłatę od wyniku apelacji. Zachodzić mogą tutaj trzy ewentualności:

a) jeżeli apelacja skazanego lub jego obrońcy nie odniosła skutku, należy uiścić za drugą instancję opłatę dwukrotnie wyższą od opłaty w pierwszej instancji;

b) jeżeli apelacja skazanego lub jego obrońcy odniosła skutek, sąd odwoławczy wymierzy opłaty za obie instancje na zasadzie kary obecnie orzeczonej, przyczem opłata za drugą instancję wynosi połowę opłaty za pierwszą;

c) jeżeli skutek apelacji oskarżyciela podwyższono karę lub skazano dopiero w instancji apelacyjnej, sąd odwoławczy wymierzy opłaty za obie instancje na zasadzie kary obecnie orzeczonej, w jednakowej wysokości za każdą instancję po myśli przepisów, które dotyczą opłat w pierwszej instancji.

D. W Sądzie Najwyższym pobiera się opłaty od skazanego jedynie wówczas, jeżeli kasacja skazanego lub obrońcy nie

odniosła skutku. Opłata jest tak wysoka, jak powinien ją pobrać sąd, który wydał zaskarżony wyrok.

E. Obowiązek uiszczenia opłaty może dotyczyć również oskarżyciela prywatnego lub pokrzywdzonego, jeżeli zapadł wyrok uniewinniający, a sprawa toczyła się z oskarżenia prywatnego albo wprawdzie z oskarżenia publicznego, jednak wyłącznym oskarżycielem był pokrzywdzony (art. 67 K. K.)

W instancji odwoławczej pobiera się opłatę od tych samych osób, jeżeli nie odniósł skutku środek odwoławczy, założony przez nie lub ich pełnomocników na niekorzyść oskarżonego.

Wysokość opłaty 5—100 zł za każdą instancję.

F. Wysokość opłaty oznacza sąd w wyroku. Opłatę nieuiszczoną do dwu tygodni od prawomocności wyroku ściąga się z urzędu. Sąd może jednak w wyroku zwolnić skazanego, oskarżyciela prywatnego lub pokrzywdzonego od opłaty w całości lub w części, jeżeli uzna, że uiszczenie opłaty będzie dla tych osób zbyt uciążliwe.

Rozporządzenie niniejsze weszło w życie co do przepisów karnych z dniem 1. I. 1935. Równocześnie straciły moc obowiązującą poprzednie przepisy o kosztach sądowych w zakresie unormowanym niniejszym rozporządzeniem, w szczególności przepisy rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z 27. X. 1932 (Dz. Ust. Nr. 93 poz. 805).

Najważniejsza zmiana w porównaniu z poprzednimi przepisami (które w znacznej części przejęto bez zmian) polega na tem, że obecnie stworzono możliwość nałożenia opłaty na pokrzywdzonego (jeżeli zapadł wyrok uniewinniający, a pokrzywdzony był wyłącznym oskarżycielem w sprawie z oskarżenia publicznego), czego nie było poprzednio.

W związku z tem należy omówić rozporządzenie Ministra Sprawiedl. z 17. XII. 1934 (Dz. Ust. Nr. 109 poz. 971) w sprawie uiszczania opłat sądowych.

Opłaty sądowe uiszcza się, jeżeli ich wysokość nie przewyższa 50 zł, znaczkami sądowymi z napisem „Opłata sądowa”, jednak gotówką uiszcza się wszelkie opłaty, których wysokość przewyższa 50 zł, a nadto bez względu na ich wysokość — opłaty ściągane w drodze egzekucji, kaucje kasacyjne oraz opłaty w postępowaniu karnem. Przepisy techniczne o naklejaniu i kasowaniu znaczków. Jeżeli zachodzi podejrzenie, że znaczek jest sfałszowany lub powtórnie użyty, nie należy go kasować, lecz bezzwłocznie zawiadomić kierownika sądu, który (jeżeli uzna podejrzenie za uzasadnione) wydaje zarządzenie co do ponownego

uiszczenia opłaty i wszczyna dochodzenie, przesyłając znaczki do Oddziału Ekspertyz Banku Polskiego przy Polskiej Wytwórni Papierów Wartościowych w Warszawie. O każdym stwierdzonym fakcie użycia znaczków fałszowanych należy zawiadomić Ministerstwo Sprawiedliwości. Przepisy o wytwarzaniu, dostarczaniu i przechowywaniu znaczków. Dzień wejścia w życie 1. I. 1935.

5. *Rejestru skazanych dotyczy* rozp. Ministra Sprawiedliwości z 25. V. 1934 (Dz. Ust. nr. 51, poz. 478), które weszło w życie z dniem 1. VII. 1934. Równocześnie straciło moc obowiązującą rozp. Ministra Sprawiedliwości z 22. XII. 1932 (Dz. Ust. nr. 118, poz. 972) w tym przedmiocie.

6. *Zmiany w przepisach wprowadzających K. P. K. i w przepisach o uchyleniu aresztu tymczasowego ze względów wojskowych.*

Dokonano ich rozporządzeniem Prezydenta Rzplitej z 28. XII. 1934 (Dz. Ust. nr. 110 poz. 976) o unormowaniu właściwości władz i trybu postępowania w niektórych działach administracji państwowej.

Rozporządzenie niniejsze wprowadza zmiany w olbrzymiej ilości przepisów prawnych, dotyka także działu karnego.

A) Zmiany w przepisach wprowadzających KPK.:

W art. 47, rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dnia 19. III. 1928 (Dz. Ust. nr. 33 poz. 314), zawierającego przepisy, wprowadzające KPK., zastąpiono wyrazy „Minister Spraw Wewnętrznych” słowami „właściwy wojewoda” (w ten sposób przeniesiono na wojewodę prawo wydania zarządzeń potrzebnych do wykonania wydania lub przewozu przestępcy w sprawie ekstradycyjnej), nadto dodano do art. 47 drugi ustęp tej treści, iż właściwym jest ten wojewoda, na którego obszarze przebywa przestępca podlegający wydaniu lub położony jest graniczny punkt przejściowy, na którym ma nastąpić przejście przestępcy przez władzę polską.

B) Zmiana w przepisach o uchyleniu aresztu tymczasowego ze względów wojskowych.

W art. 3 ust. 3 rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z 17. V. 1927 (Dz. Ust. nr. 46 poz. 405) o odroczeniu i przerwie wykonania kar pozbawienia wolności oraz uchyleniu aresztu tymczasowego ze względów wojskowych zastąpiono wyrazy „Rady Ministrów” wyrazami „Ministra Sprawiedliwości i Ministra Spraw Wojskowych”.

Wobec tego wydanie zarządzenia, które ma określić, jakie władze są właściwe do postawienia wniosku o odroczenie lub przerwę kary albo uchylenie aresztu w czasie wojny, należy obecnie

do zakresu działania Ministra Sprawiedliwości i Ministra Spraw Wojskowych, a nie Rady Ministrów, jak poprzednio.

Rozporządzenie obecnie omawiane weszło w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia t. j. od 31. XII. 1934.

Prof. Dr. Józef Jan Bossowski (Poznań).

4. PRAWO CYWILNE

(od 1 stycznia do 31 grudnia 1934)

1. Ochrona przyrody

Ustawa z 10 marca 1934 r. (Dz. U. R. P. Nr. 31 poz. 274) o ochronie przyrody poddaje ochronie twory przyrody jako to: ziemię, jej ukształtowanie i formacje, jaskinie, wody stojące i płynące, wodospady, brzegi tych wód, zwierzęta, rośliny, minerały, skamieniałości — tak gatunki, jak zbiorowiska i poszczególne okazy, których zachowanie leży w interesie publicznym ze względów naukowych, estetycznych, historycznych, pamiątkowych, albo też ze względów na swoiste cechy krajobrazu i które władza państwowa uznała za podlegające ochronie. Zależnie od rodzaju przedmiotu i celu ochrona może polegać na zakazach dokonywania bez zezwolenia władzy państwowej zmian w przedmiocie lub w jego otoczeniu, na zakazach używania i użytkowania przedmiotu, zbywania, nabywania i przewożenia oraz wywożenia zagranicę, umieszczania na danych przedmiotach lub w danym obszarze tablic, napisów, ogłoszeń reklamowych, wznoszenia budowli, uruchomienia zakładów przemysłowych, handlowych i t. p. i wreszcie na wykonaniu przez władze państwowe prac i urządzeń ochronnych. Do wydania zarządzeń określających przedmiot i treść ochrony właściwym jest wojewoda po zasięgnięciu opinii Państwowej Rady Ochrony Przyrody. Jeżeli ograniczenie dotyczy wykonywania praw na nieruchomościach, dla których istnieją księgi hipoteczne, sąd na wniosek Prokuratorji Generalnej ujawni w księdze to ograniczenie. Ochronę poszczególnych gatunków zwierząt i roślin może wprowadzić rozporządzeniem Min. W. R. i O. P. w porozumieniu z Min. Roln. i Ref. Holu., a w okolicach o krajobrazie szczególnie pięknym i bogatym w osobliwości przyrody, gdzie ochrona nie może się ograniczyć do poszczególnych przedmiotów, lecz powinna dotyczyć ich skupień na obszarze conajmniej 300 ha, Rada Min. może rozporządzeniem utworzyć park narodowy. Właściciel lub osoby mające inne prawa na przedmiocie poddanym ochronie, jeżeli skutkiem wydanych zarządzeń lub rozporządzeń poniosły rzeczywistą szkodę, mogą żądać od Skarbu Państwa odszkodowania

w drodze sądowej. W przypadkach, w których cele ochrony nie dadzą się osiągnąć w inny sposób, może nastąpić wyłączenie przedmiotu ochrony na zasadzie ogólnych przepisów o wyłączeniu na cele użyteczności publicznej. O sprzedaży przymusowej lub dobrowolnej nieruchomości podlegającej ochronie należy zawiadomić właściwego wojewodę. Wrazie dobrowolnej sprzedaży może Skarb Państwa w ciągu dwóch miesięcy od zawiadomienia wykupić od nabywcy nieruchomość na warunkach, na jakich nabywca ją nabył. Przekroczenie nakazów i zakazów wydanych na podstawie ustawy o ochronie przyrody pociąga za sobą nie tylko odpowiedzialność karną ale nadto winny lub ten, na czyją korzyść takie czyny zostały dokonane, obowiązany jest do przywrócenia stanu pierwotnego a jeżeliby to było niemożliwe, do zapłacenia na rzecz Funduszu Ochrony Przyrody odpowiedniej sumy celem uczynienia zadość za krzywdę wyrządzoną interesowi publicznemu.

2. Wierzytelności w walutach zagranicznych

Rozp. Prez. Rzplitej z 12 czerwca 1934 r. (Dz. U. R. P., Nr. 59, poz. 509) o wierzytelnościach w walutach zagranicznych normuje sprawę zapłaty wszelkich należności pieniężnych bez względu na tytuł ich powstania wyrażonych w walucie zagranicznej. Wierzytelność taką może dłużnik zapłacić pieniędzmi polskimi o ile zapłata w pieniądzech zagranicznych nie była wyraźnie zastrzeżona. Odnośnie do wierzytelności płatnych na obszarze Państwa Polskiego zastrzeżenie takie uważa się za nieistniejące. Dla przeliczenia sumy wyrażonej w walucie obcej na krajową obowiązuje kurs wypłat (czek) w danej walucie zagranicznej notowanej na giełdzie pieniężnej w Warszawie w dniu wymagalności pretensji. W razie zwłoki dłużnika może wierzyciel żądać zapłaty wedle swego wyboru bądź według kursu wypłat w dniu wymagalności bądź w dniu zapłaty. Jeżeli dłużnik płaci pieniędzmi zagranicznymi, może wierzyciel w razie zwłoki żądać także wyrównania różnicy między kursami wypłat w dniu zapłaty i w dniu wymagalności. Oba te przepisy nie mają zastosowania do wierzytelności wekslowych wogóle i do wierzytelności niewekslowych powstałych przed dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia t. j. przed 7 lipca 1934 r. Do tych ostatnich stosuje się zasadę, że mogą być zapłacone według kursu z przedednia zapłaty, natomiast weksłowe płatne zawsze według kursu dnia wymagalności. Zapłata w walucie zagranicznej może nastąpić każdym gatunkiem pieniędzy, mającym obieg, prawny w kraju, którego pieniędzmi się płaci. Ważność „klauzuli złotej” ocenia się według prawa kraju, w którego walucie wyrażona jest wierzytelność. Rada Ministrów może ure-

gulować tę sprawę odmiennie odnośnie do zobowiązań, wyrażonych w walucie kraju, który normuje ważność klauzuli złotej bądź inaczey w stosunkach międzynarodowych niż wewnętrznych bądź z uszczerbkiem dla interesów Państwa Polskiego lub jego obywateli. Jeżeli klauzula złota jest ważna a wierzytelność płatna na obszarze Państwa Polskiego, dłużnik może ją zapłacić pieniędzmi polskimi według kursu kruszcu złotego z dnia wymagalności zapłaty. Rozporządzenie nie narusza ważności spłat z tytułu wierzytelności w walutach obcych dokonanych przed jego wejściem w życie oraz układów, przed tym czasem zawartych, choćby zostały zawarte na innych zasadach niż w rozporządzeniu wskazanych. Poręczyciel, który uiścił za dłużnika głównego dług wyrażony w walucie zagranicznej ma prawo domagać się od dłużnika różnicy kursu.

Wpisy do ksiąg hipotecznych mogą być wnoszone tylko w walucie polskiej. Wyjątki w tym względzie oraz sposób przerachowania istniejących wierzytelności określi rozp. Min. Skarbu i Sprawiedliwości. Instytucje kredytowe, z wyjątkiem Banku Polskiego, państwowych instytucyj kredytowych, przedsiębiorstw bankowych, podlegających przepisom prawa bankowego, towarzystw kredytu długoterminowego i instytucyj oznaczonych rozporządzeniem Min. Skarbu mogą dokonywać nowe operacje kredytowe czynne i bierne jedynie w walucie polskiej. Nowe wkłady na książeczki wkładkowe mogą nawet instytucje kredytowe państwowe oraz przedsiębiorstwa bankowe przyjmować tylko w walucie polskiej. Umowy ubezpieczeń bezpośrednie mogą być zawierane również tylko w walucie polskiej. Wyjątki od tej zasady może określić Min. Skarbu, co uczynił rozp. z 10 sierpnia 1934 r. (Dz. U. R. P. Nr. 73, poz. 700) w sprawie zawierania umów ubezpieczeń bezpośrednich w walucie zagranicznej.

Szczególne przepisy zawiera rozporządzenie odnośnie do instytucyj kredytu długoterminowego i do umów ubezpieczeń zawartych przez zakłady podlegające nadzorowi Ministerstwa Skarbu. Z ważniejszych postanowień wymienić tu należy uprawnienie instytucyj kredytu długoterminowego do stosowania przepisów niniejszego rozporządzenia także należności powstałych przed jego wejściem w życie, przerachowanie listów zastawnych i obligacyj oraz ubezpieczeń opiewających na waluty zagraniczne na walutę polską (o ile chodzi o zobowiązania dolarowe po stałym kursie 5 zł 40 gr za jednego dolara) oraz utrzymanie klauzuli złotej przy wszystkich zobowiązaniach z umów ubezpieczeń i niektórych rodzajach listów zastawnych i obligacyj.

Wreszcie podaje rozporządzenie sposób ustalania kursu kruszcu złotego a mianowicie Min. Skarbu obliczać będzie wartość

tego kruszcu na podstawie cen czystego złota na giełdzie zagranicznej, którą oznaczy rozporządzeniem, oraz na podstawie przeciętnego kursu na giełdzie w Warszawie wypłaty na siedzibę powyższej giełdy zagranicznej. Rozporządzeniem z 3 sierpnia 1934 r. (Dz. U. R. P. Nr. 72 poz. 694) w sprawie obliczania i ogłaszania wartości złota oznaczył Min. Skarbu jako giełdę zagraniczną miarodajną dla cen czystego złota giełdę w Londynie.

Wobec odmiennego unormowania odnośnej materji w rozporządzeniu przepisy art. 211 i 437 kodeksu zobowiązań uległy zawieszeniu.

3. *Oddłużenie*

Rozp. Prez. Rzplitej z 24 października 1934 r. (Dz. U. R. P. Nr. 94 poz. 845) w sprawie zmiany ustawy z 29 marca 1933 r. o ulgach w zakresie oprocentowania i terminów spłaty wierzytelności hipotecznych przedłuża ulgi tą ustawą (Dz. U. R. P. Nr. 28 poz. 221 z r. 1933) przyznane do dnia 1 października 1935 r.

Rozp. Prez. Rzplitej z 24 października 1934 r. (Dz. U. R. P. Nr. 94 poz. 841) o konwersji i uporządkowaniu długów rolniczych wprowadza cały szereg ulg w spłacie długów rolniczych powstałych przed dniem 1 lipca 1932 r. Za dług rolniczy uważa się dług posiadacza gospodarstwa wiejskiego 1. pozostający w związku z nabyciem, rozporządzeniem lub prowadzeniem takiego gospodarstwa lub 2. pochodzący z indosu albo poręczenia. Domniemywa się przytem, że każdy dług posiadacza gospodarstwa wiejskiego, którego głównym zawodem jest prowadzenie tego gospodarstwa, jest długiem rolniczym. Co do skali ulg dzieli rozporządzenie gospodarstwa rolne na trzy grupy: A do 50 ha (w niektórych okręgach do 100 ha), B do 500 ha (w niektórych okręgach do 1000 ha) i C, obejmującą resztę. Przepisy rozporządzenia nie odnoszą się w zasadzie do wierzytelności i długów Skarbu Państwa, instytucji ubezpieczeń społecznych, związków samorządu terytorjalnego oraz instytucyj t. zw. kredytu zorganizowanego wyliczonych w art. 6. Ponadto przepisów rozporządzenia nie stosuje się do wierzytelności z tytułu umów o pracę, umów o dzieło, zawartej z rzemieślnikiem i z tytułu alimentów, umów o rentę, wymowę i wymiar. Ulgi w spłacie długu dla wszystkich grup gospodarstw rolniczych polegają przedewszystkiem na możliwości zapłaty długu przewyższającego 500 zł w ciągu trzech lat od dnia wejścia w życie rozporządzenia papierami wartościowymi, po kursie, który oznaczył Min. Skarbu w porozumieniu z Min. Rol-

nictwa. Oznaczenie to nastąpiło rozporządzeniem Ministra Skarbu z 27 listopada 1934 r. (Dz. Ust. R. P. Nr. 106, poz. 948). Dalej długi rolnicze zabezpieczone a nawet niezabezpieczone hipotecznie o ile się mieszczą zaleźnie od grupy w 30—50% w szacunku nieruchomości mogą być skonwertowane, bez zgody niższych wierzycieli hipotecznych, na długi w 4^{1/2}% listach zastawnych, umarzalnych w okresie nie dłuższym niż 55 lat z tem, że należność wierzycieli będzie spłacona temi listami al pari. Do dokonywania konwersji będą uprawnione instytucje kredytu długoterminowego, które oznaczy Min. Skarbu. Dla gospodarstw należących do grupy A i B rozkłada się z mocy samego prawa zapłatę długu na 28 różnych rat płatnych w dniach 1 kwietnia i 1 października każdego roku, oraz obniża się odsetki do 3% w stosunku rocznym. Ulga ta może być przez urząd rozjemczy odjęta posiadaczowi gospodarstwa grupy B, jeżeli zadłużenie jego przekracza 75% szacunku gospodarstwa. Wreszcie w przypadkach nieobjętych ulgami z mocy samego prawa może urząd rozjemczy rozłożyć spłatę na raty do lat 14-tu, obniżyć oprocentowanie do 3%: w stosunku rocznym, odliczyć od pretensyj wierzyciela korzyści majątkowe pobrane w stosunku wyższym, niż prawo dozwala, obniżyć przysądzone koszty sądowe, unieważnić umowy kupna lub dzierżawy, zawarte dla zabezpieczenia lub spłacenia kredytu, obniżyć długi z tytułu działów rodzinnych i spadkowych, obniżyć długi z tytułu reszty ceny kupna nieruchomości ziemskich, zmniejszyć czynsz dzierżawny, gdy ten jest nadmierny w stosunku do zmienionych warunków gospodarczych, rozwiązać przedterminowo umowy dzierżawne, orzec o pozorności czynności prawnej stanowiącej tytuł zabezpieczeń hipotecznych i wreszcie ograniczyć odpowiedzialność poręczycieli. Do gospodarstw należących do grupy B i C o ile obciążenie ich przewyższa przy obszarze do 500 ha — 75%, od 500—1000 ha — 50%, od 1000—2000 ha — 40% i ponad 2000 ha — 30% może być wdrożone osobne postępowanie układowe mające na celu doprowadzenie do ugody z wierzycielami a o ile ona nie dojdzie skutku przewiduje rozporządzenie skrócone postępowanie likwidacyjne polegające na licytacyjnej sprzedaży gospodarstwa. Cena wywołania w pierwszym terminie licytacyjnym nie może być niższa niż 50%, a w drugim niż 30% szacunku. Do licytacji w pierwszym terminie mogą stanąć tylko osoby, które się wykażą zaświadczeniem wojewody o posiadaniu kwalifikacyj osobistych do należytego prowadzenia gospodarstwa. Jeżeli licytacja w pierwszym terminie nie przyjdzie do skutku może Minister Rolnictwa i Reform Rolnych w przeciągu miesiąca orzec przejęcie na własność państwa całości likwidowanych nieruchomości ziemskich dłużnika. Przejęcie następuje

według ceny wywołania do pierwszej licytacji a wynagrodzenie za przejęte nieruchomości będzie wypłacone w obligacjach 3% państwowej renty ziemskiej według kursów, które ustalać będzie rozporządzenie Ministra Skarbu.

Dalsze ulgi dla gospodarstw rolnych zawiera Rozp. Prez. Rzplitej z 24 października 1934 r. (Dz. U. R. P. Nr. 94 poz. 840) w sprawie zmiany ustawy z 24 marca 1933 r. o ułatwieniach dla instytucyj kredytowych, przyznających dłużnikom ulgi w zakresie wierzytelności rolniczych. Nakłada ona na instytucje wierzytelskie obowiązek zawarcia układu na Bank Akceptacyjny i to odnośnie do gospodarstw, należących do grupy A bez ograniczenia a do grupy B o ile zadłużenie nie przewyższa 75% wartości nieruchomości.

Oddłużenia samorządów dotyczy rozp. Prez. Rzplitej z 24 października 1934 r. (Dz. U. R. P. Nr. 94 poz. 846) o poprawie gospodarki i finansów związków samorządowych. Ulgi odnoszą się do zobowiązań finansowych związków samorządowych i ich zakładów i przedsiębiorstw, które powstały przed 1 kwietnia 1934 r. i polegają na odroczeniu spłaty długów hipotecznych i kredytów udzielonych związkom przez komunalne kasy oszczędności do dnia 1 stycznia 1938 r., oraz na obniżeniu odsetek od tych długów jak niemniej od wszelkich należności pieniężnych, których dochodzenie podpada pod przepisy rozp. Prezydenta Rzplitej z 27 października 1932 r. (Dz. Ust. R. P. Nr. 94, poz. 809) o dochodzeniu roszczeń pieniężnych i egzekucji należności pieniężnych opartych na tytułach prywatno-prawnych, przypadających od związków komunalnych na 5 $\frac{1}{2}$ % w stosunku rocznym począwszy od 1 lipca 1934 r. Ponadto mogą związki samorządowe uzyskać dalsze ulgi aż do zmniejszenia kapitału wierzytelności włącznie drogą osobnego postępowania przed komisjami oszczędnościowo-oddłużeniowymi i Urzędem Rozjemczym, w tym celu przez rozporządzenie powołanym do życia.

4. Przerachowanie

Rozp. Prez. Rzplitej z 24 października 1934 r. (Dz. U. R. P. Nr. 94 poz. 844) w sprawie zmiany rozp. Prez. Rzplitej z 27 grudnia 1924 r. uzupełniającego rozp. z 14 maja 1924 r. o przerachowaniu zobowiązań prywatno-prawnych w stosunku do wierzytelności z pożyczek, udzielonych przez b. rosyjskie banki ziemskie oraz b. rosyjskie towarzystwa kredytowe miejskie, których zarządy miały siedzibę

prawną poza granicami Państwa Polskiego, zezwala na spłatę tych wierzytelności przy parcelacji 4^{1/2}% listami zastawnymi Państwowego Banku Rolnego Serji I, pochodzącymi z pożyczek, udzielonych nabywcom działek z parcelacji danej nieruchomości po kursie 100 za 100.

Rozp. Prez. Rzplitej z 24 października 1934 r. (Dz. U. R. P. Nr. 96 poz. 865) o przerachowaniu niektórych należności ustala normy przerachowania należności z wszelkiego rodzaju rachunków bieżących, wkładów (lokata) terminowych i bezterminowych obywateli polskich, istniejących przed dniem 1 stycznia 1919 r. w byłych rosyjskich i ukraińskich oddziałach banków polskich na 5% skali rozp. z 14 maja 1924 r. Zobowiązania wyrażone w karbowańcach i hrywnach ukraińskich uważa się za wyrażone w rublach w stosunku 1 rubel = 1 karbowańcowi = 2 hrywnom. Przerachowania dokonywa się na dzień 30 czerwca 1924 r., od tego dnia do dnia wejścia w życie niniejszego rozporządzenia oprocentowanie nie; bieżnie, po dniu wejścia w życie tego rozporządzenia oprocentowanie wynosi 3% w stosunku rocznym. Jeżeli udowodniono, że żądanie zapłaty nastąpiło przed dniem 1 lutego 1919 r. należność przerachowuje się według osobnej skali a mianowicie przy sumie do 5000 rubli — 1 rubel = 0,20 zł, przy sumie do 100 000 rubli — pierwsze 5000 rb. = 1000 zł, każdy dalszy rubel — 0,10 zł, przy sumie ponad 100 000 rubli — pierwsze 100 000 rb = 10 500 zł, każdy dalszy rubel 0,05 zł. Należności przerachowane winny być spłacone w 20% do 1 listopada 1935 r., w dalszych 30% do 1 listopada 1936 r. i reszta 50% do 1 listopada 1937 r. Pretensje ulegające przerachowaniu należy pod rygorem ich utraty zgłosić; w banku do dnia 1 lutego 1935 r. a jeżeli bank w ciągu 3 miesięcy ich nie uzna, wytoczyć o nie powództwo w ciągu dalszych 3 miesięcy.

5. *Moratorium mieszkaniowe dla bezrobotnych*

Rozp. Prez. Rzplitej z 13 kwietnia 1934 r. (Dz. U. R. P. Nr. 32 poz. 287) moratorium to zostało przedłużone do dnia 31 października 1934 r.

6. *Własność lokali*

Rozp. Prez. Rzplitej z 26 października 1934 r. (Dz. U. R. P. Nr. 94 poz. 848) o własności lokali postanawia, że mieszczące się w jednym budynku oddzielne lokale, piętra i częścią pięter Uznane za samodzielne pomieszczenia przez właściwą władzę budowlaną, mogą stanowić przedmiot odrębnej własności..

W tym przypadku grunt, podwórze, ogródki, mury zewnętrzne, mury konstrukcyjne, schody, kominy i wszelkie urządzenia, służące do użytku wszystkich właścicieli lokali stanowią wspólną własność wszystkich właścicieli poszczególnych lokali. Ustanowienie odrębnej własności lokali powinno pod nieważnością nastąpić w formie aktu notarialnego, który ma określić rodzaj, położenie i rozmiar poszczególnych lokali, stosunkowy udział we współwłasności nieruchomości, wzajemne prawa i obowiązki właścicieli lokali a w szczególności udział ich w ponoszeniu wspólnych wydatków i kosztów i w wreszcie zasady zarządu wspólną nieruchomością i nadzoru nad zarządem. Ogół właścicieli lokali danej nieruchomości tworzy odnośnie do zarządu wspólną nieruchomością organizację, która załatwia wspólne sprawy przez wybrane ku temu organy. Udział we wspólnej własności jest nieodłączny od własności poszczególnych lokali i może być zbyty tylko łącznie z lokalem. Wszelkie ciężary, ciężące na lokalu ciążyą z mocy samego prawa na przynależnym do niego udziale we współwłasności. Oddzielne obciążenie udziału jest niedopuszczalne. Prawo odrębnej własności lokalu ulega ujawnieniu w księgach hipotecznych. Może stanowić odrębny przedmiot zabezpieczenia rzeczowego. Jeżeli nieruchomość już jest obciążona hipotecznie, wyłączenie lokali może nastąpić tylko za zgodą wierzycieli hipotecznych po poprzednim przeprowadzeniu podziału ich hipotek między poszczególne lokale. Jak długo trwa odrębna; własność lokali, nie jest dopuszczalne zniesienie współwłasności nieruchomości. Nabywca lokalu wstępuje w prawa i obowiązki zbywcy z tytułu udziału we współwłasności. Egzekucyjna sprzedaż lokalu odbywa się wedle przepisów egzekucji w nieruchomości.

Sposób ujawniania w księgach hipotecznych prawa odrębnej własności lokali i innych praw rzeczowych na tych lokalach unormowany został rozp. Min. Sprawiedl. z 28 października 1934 r. (Dz. U. R. P. Nr. 94 poz. 853).

7. *Majątki rodowe*

Ustawa z 13 marca 1934 r. (Dz. U. R. P. Nr. 29 poz. 236) o zmianie niektórych przepisów o majątkach rodowych w województwach wschodnich uchyliła na obszarze, na którym obowiązuje część pierwsza tomu dziesiątego Zводу Praw wszelkie ograniczenia w rozporządzaniu majątkami z tytułu ich charakteru rodowego oraz przepisy o wykupie majątków rodowych. .

Prof. Alfred Ohanowicz (Poznań).

5. PROCES CYWILNY

(od 1 kwietnia 1934 do 31 marca 1935 roku)|.

I. 1. Prace ustawodawcze dokonane w ubiegłym roku sprawodawczym w różnych dziedzinach prawa wywierają doniosły wpływ również i na proces cywilny. W bezpośredniej łączności z tą dziedziną jest kodyfikacja prawa upadłościowego, dokonana przez rozporządzenie Prez. Rzecz., z 24 października 1934 r. (Dz. Ust., poz. 834). Prawo upadłościowe uzupełniają przepisy wprowadzające (Dz. Ust., poz. 835). Poza to należy przytoczyć rozp. Ministra Sprawiedliwości z 10 stycznia 1935 r. (Dz. Ust., poz. 19) o trybie dokonywania licytacji publicznej ruchomości w postępowaniu upadłościowym oraz rozp. z tego samego dnia (Dz. Ust., poz. 20) o zawiadomieniach w postępowaniu upadłościowym spółek akcyjnych, spółek z ograniczoną odpowiedzialnością oraz przedsiębiorstw bankowych. Równocześnie unormowało inne rozporządzenie Prez. Rzecz., również z 24 października 1934 r. (Dz. Ust., poz. 836), jednolicie dla całego Państwa postępowanie układowe, mające na celu zapobieganie upadłości. Z innych kodyfikacji, wywierających pewien wpływ również i na proces cywilny, trzeba przytoczyć kodeks handlowy, ogłoszony rozp. Prez. Rzecz., z 27 czerwca 1934 r. (Dz. Ust., poz. 502; przepisy wprowadzające poz. 503). Z postępowań kodeksu handlowego, dotyczącego postępowania cywilnego, należy przedwzyskiem przytoczyć art. 502, a także art. 510, 547 i 670. W związku z tem trzeba wymienić rozp. Min. Spraw, z 1 lipca 1934 r. (Dz. Ust., poz. 510) o trybie dokonywania licytacji publicznej, przewidzianej w ostatnio wymienionych trzech artykułach. Nie można też pominąć rozp. Min. Spraw. (Dz. Ust., poz. 511) o rejestrze handlowym oraz rozp. z 9 lutego 1935 r. (Dz. Ust., poz. 59) w sprawie oznaczenia daty przekazania rejestrów handlowych sądom okręgowym, co powinno nastąpić w dniu 1 kwietnia 1935 r. Wreszcie trzeba wspomnieć o ustawie z dnia 13 marca 1934 r. (Dz. Ust., poz. 342) w sprawie zmiany ustawy o spółdzielniach oraz o obwieszczeniu Min. Skarbu z 16 czerwca 1934 r. (Dz. Ust., poz. 495) w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy z dnia 29 października 1920 r. (Dz. Ust., poz. 733) o spółdzielniach, tudzież rozporządzenie Min. Spraw, z 25 czerwca 1934 r. (Dz. Ust., poz. 504) o rejestrze spółdzielni i rozporządzenie Min. Skarbu z 26 września 1934 r. (Dz. Ust., poz. 817) o organizacji Rady Spółdzielczej.

2. Bezpośrednio do dziedziny procesu cywilnego należy rozp. Min. Spraw, z 17 grudnia 1934 r. (Dz. Ust., poz. 970) o wprowadzeniu w życie przepisów kodeksu postępowania cywilnego o postępowaniu upominawczem na obszarze Sądu Apelacyjnego w Warszawie oraz sądów okręgowych w Kielcach, Lublinie, Radomiu i Zamościu. Z innych rozporządzeń należy przytoczyć rozp. Min. Spraw, z 25 maja 1934 r. (Dz. Ust., poz. 390) o zmianie rozporządzenia z dnia 31 marca 1932 r. (Dz. Ust., poz. 270) w sprawie opłaty za doręczenia sądowe w sprawach cywilnych oraz rozporządzenie Min. Poczty, i Telegrafów, Skarbu i Spraw Wewnętrznych z dnia 18 maja 1934 r. (Dz. Ust., poz. 445) w sprawie zmiany rozporządzenia z 22 lipca 1933 r. (Dz. Ust., poz. 448) o przesyłkach listowych, urzędowych oraz w postępowaniu cywilnym i karnym. Dziedziny egzekucji dotyczą rozp. Prez. Rzeczn., z 13 kwietnia 1934 r. (Dz. Ust., poz. 287) oraz ustawa z 26 marca 1935 r. (Dz. Ust., poz. 126), zawierające zmiany w sprawie moratorium mieszkaniowego dla bezrobotnych. Przepisy egzekucyjne zawiera też rozp. Prez. Rzeczn., z 24 października 1934 r. (Dz. Ust., poz. 867), zmieniające ustawę z dnia 25 listopada 1920 r. w przedmiocie przyznania obligacjom Towarzystwa Kredytowego Przemysłu Polskiego gwarancji skarbowej oraz uproszczonego ściągania należności tego towarzystwa. Dalej przytoczyć jeszcze należy rozp. Rady Min. z 29 listopada 1934 r. (Dz. Ust., poz. 952) w sprawie opłat stemplowych, wiążących się z przejściem własności nieruchomości w toku postępowania egzekucyjnego. W rozporządzeniu Prez. Rzeczn., z 24 października 1934 r. (Dz. Ust., poz. 848) unormowano zagadnienie własności lokali, a rozp. Min. Spraw, z 28 października 1934 r. (Dz. Ust., poz. 853) uregulowało sposób ujawnienia w księgach hipotecznych prawa odrębnej własności lokali i innych praw rzeczowych na tych lokalach. — Sprawę kosztów sądowych i opłat reguluje rozp. Prez. Rzeczn., z 24 października 1934 r. (Dz. Ust., poz. 837), zawierające nowe przepisy o kosztach sądowych, dalej rozp. Min. Spraw, z 17 grudnia 1934 r. (Dz. Ust., poz. 971) w sprawie uiszczania opłat sądowych oraz rozp. z tego samego dnia (Dz. Ust., poz. 972) o opłacie za doręczenie w sprawach cywilnych, wreszcie rozp. z 13 marca 1935 r. (Dz. Ust., poz. 101) o ulgach dla ofiar powodzi w zakresie wynagrodzenia notariuszów i pisarzy hipotecznych.

3. Z dziedziny organizacji sądowej należy, pomijając rozporządzenia, zawierające zmianę okręgów sądowych (por.

z roku 1934 poz. 351, 352, 385, 447, 526, 574, 756, a z roku 1935 poz. 60 o utworzeniu sądu grodzkiego w Janowie w okręgu sądu okręgowego w Pińsku, tudzież poz. 501 o utworzeniu powiatowego wydziału hipotecznego w Słonimie), przytoczyć prawo o sądach pracy, zawarte w rozporządzeniu Prez. Rzecz, z 24 października 1934 r. (Dz. Ust., poz. 854). Do tego należy jeszcze wymienić rozp. Min. Spraw, z 19 stycznia 1935 r. (Dz. Ust., poz. 36, 37 i 38) o powoływaniu ławników i ich zastępców w sądach pracy i sądach okręgowych, o wyznaczeniu tychże ławników do udziału w posiedzeniach sądu oraz o przysługujących im należnościach. Z innych rozporządzeń o charakterze organizacyjnym należy przytoczyć rozp. Min. Spraw, z 1 kwietnia 1935 r. (Dz. Ust., poz. 168) w sprawie zmiany rozporządzenia tegoż Ministra z 25 października 1932 r. (Dz. Ust., poz. 825) o aplikantach i asesorach sądowych, dalej rozp. Min. Spraw, z 1 lipca 1934 r. (Dz. Ust., poz. 527) o ustaleniu ilości notariuszów z siedzibą w Białymstoku oraz rozp. z 15 grudnia 1934 r. (Dz. Ust., poz. 987) o ustaleniu ilości stanowisk notariuszów i ich siedzib urzędowych. Wreszcie trzeba wymienić rozp. Min. Spraw, z lipca 1934 r. (Dz. Ust., poz. 584) w sprawie ksiąg pisarzy hipotecznych, urzędujących na obszarach, gdzie obowiązują przepisy hipoteczne z roku 1818 i 1825, oraz rozp. tegoż Ministra z 15 lipca 1934 r. (Dz. Ust., poz. 573) o powierzeniu powiatowemu wydziałowi hipotecznemu przy sądzie grodzkim w Słonimie prowadzenia ksiąg hipotecznych dla okręgu sądu grodzkiego w Dereczynie. W końcu trzeba zaznaczyć, że rozp. Min. Spraw, z 24 września 1934 r. (Dz. Ust., poz. 789) utworzyło w Sanoku wydział zamiejscowy sądu okręgowego w Jaśle a rozp. z 15 stycznia 1935 r. (Dz. Ust., poz. 28) utworzyło wydział handlowy w sądzie okręgowym w Gdyni; rozp. zaś Min. Spraw, z 27 listopada 1934 r. (Dz. Ust., poz. 942) zniósło powiatowy wydział hipoteczny przy Sądzie Grodzkim w Sosnowcu, zmieniając właściwość Sądu Okręgowego w Sosnowcu w sprawach hipotecznych. Wydano też rozp. Rady Ministrów z 28 marca 1934 r. (Dz. Ust., poz. 280) o zmianie terytorjalnego zakresu działania Urzędu głównego Prokuratorji Generalnej w Warszawie oraz oddziału Prokuratorji Generalnej w Poznaniu, przyczem z Urzędu głównego wyłączono okręg Sądu Okręgowego w Kaliszu oraz okręgi sądów grodzkich w Aleksandrowie, Brześciu Kujawskim, Chodczu, Lipnie, Radziejowie, i Włocławku; okręgi te włączono do zakresu działania oddziału poznańskiego.

4. Kilka rozporządzeń reguluje sprawę należności za pełnienie czynności służbowych oraz zaopatrzenia emerytalnego.

I tak rozp. Rady Ministrów z 28 marca 1934 r. (Dz. Ust., poz. 320) normuje należności w razie pełnienia czynności służbowych poza zwykłym miejscem służbowym oraz w razie przeniesienia na inne miejsce służbowe. Rozporządzenie zaś. Min. Spraw, z -27 kwietnia 1934 r. (Dz. Ust., poz. 353) reguluje sprawę należnych sędziom kosztów przeniesienia. Ponadto rozp. Rady Ministrów z 6 lutego 1935 r. (Dz. Ust., poz. 51) zmienia rozporządzenie z 19 grudnia 1933 r. o zasadach zaszerogowania do grup uposażenia sędziów w sądownictwie powszechnym i administracyjnym, prokuratorów oraz asesorów i aplikantów sądowych, tudzież o dodatkach lokalnych i funkcyjnych. Wreszcie należy też wspomnieć o rozp. Min. Spraw, z 28 lutego 1935 r. (Dz. Ust., poz. 86), uchylającym rozp. tegoż Ministra z 28 sierpnia 1931 r. (Dz. Ust., poz. 626) o ustaleniu kwoty ryczałtowej kosztów, połączonych z czynnościami sądów rozjemczych w Krakowie, Lwowie, Łodzi i Warszawie dla Zakładu Ubezpieczenia od Wypadków oraz sposobu pokrywania tych kosztów.

5. W sprawach emerytalnych należy przytoczyć rozp. Prez. Rzecz, z 9 czerwca 1934 r. (Dz. Ust., poz. 474) o prawie wyboru zaopatrzenia emerytalnego i dodatku do uposażenia emerytalnego funkcjonariuszów państwowych i zawodowych wojskowych, pozatem również i rozp. Rady Ministrów z 28 maja 1934 r. (Dz. Ust., poz. 480) o przekazywaniu składek emerytalnych za funkcjonariuszów państwowych i zawodowych wojskowych. Wreszcie trzeba jeszcze wymienić rozp. Rady Ministrów z tego samego dnia (Dz. Ust., poz. 513) w sprawie wykonania ustawy z 11 grudnia 1923 r. (Dz. Ust. z roku 1924, poz. 160) o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszów państwowych i zawodowych wojskowych.

6. Z czynności ustawodawczych, odnoszących się do różnych innych dziedzin prawnych, a wywierających wpływ na proces cywilny należy wymienić rozp. Min. Opieki społecznej z 17 kwietnia 1934 r. (Dz. Ust., poz. 477) o postępowaniu rozjemczym przed komisjami rozjemczymi dla spraw lekarskich. Rozporządzenie to wydano na podstawie art. 133 ustawy z dnia 28 marca 1933 r. o ubezpieczeniu społecznym (Dz. Ust., poz. 396). W myśl tego rozp. spory między lekarzami a ubezpieczalnią bądź ubezpieczalniami społecznymi lub Zakładem Ubezpieczenia na wypadek Choroby o warunki umowy rozstrzygane są w drodze postępowania rozjemczego przed komisjami rozjemczymi dla spraw lekarskich w trybie przewidzianym w tem rozporządzeniu. Doniosłe znaczenie posiada też rozp. Prez. Rzecz, z 24 września 1934 r. (Dz. Ust., poz. 776) zawierające prawo o postępowaniu wywłaszczeniowym. Dalej trzeba wymienić rozp.

Prez. Rzeczn., z 24 października 1934 r. (Dz. Ust., poz. 865) o przerachowaniu niektórych należności (por. w szczególności art. 8 i 9). Wkońcu trzeba przytoczyć gospodarczo niezmiernie doniosłe rozporządzenie Prez. Rzeczn., z 12 czerwca 1934 r. (Dz. Ust., poz. 509) o wierzytelnościach w walutach zagranicznych. Należ też zarejestrować rozp. Min. Spraw, z 6 marca 1935 r. (Dz. Ust., poz. 100) o zmianie rozporządzenia z 10 grudnia 1932 r. (Dz. Ust., poz. 971) w sprawie umundurowania niższych funkcjonariuszów sądowych i prokuratorских.

II. Celem oddłużenia rolnictwa ogłoszono szereg nader doniosłych rozporządzeń, które głęboko wkraczają w dziedzinę procesu cywilnego, a w szczególności egzekucji. I tak wydano rozp. Prez. Rzeczn., z 24 października 1934 r. (Dz. Ust., poz. 839) o ulgach w spłacie długów posiadaczy gospodarstw wiejskich oraz rolniczych przedsiębiorstw i instytucyj w bankach państwowych wraz z rozp. wykonawczem Min. Skarbu z 12 grudnia 1934 r. (Dz. Ust., poz. 968); dalej rozporządzenie z 24 października 1934 r. (Dz. Ust., poz. 840), zmieniające ustawę z 24 marca 1933 r. (Dz. Ust., poz. 211) o ułatwieniach dla instytucyj kredytowych, przyznających dłużnikom ulgi w zakresie wierzytelności rolniczych. Do tego wydano obwieszczenie Min. Skarbu z 1 grudnia 1934 r. (Dz. Ust., poz. 973) o ogłoszeniu jednolitego tekstu wspomnianej ustawy z 24 marca 1933 r. Poza to ogłoszono rozporządzenie z tego samego dnia o konwersji i uporządkowaniu długów rolniczych (Dz. Ust., poz. 841) oraz rozporządzenie również z 24 października 1934 r. (Dz. Ust., poz. 842) o obniżeniu zadłużenia gospodarstw rolnych z tytułu należności Funduszu Obrotowego Reformy Rolnej, tudzież rozporządzenie z tego samego dnia (Dz. Ust., poz. 845) w sprawie zmiany ustawy z 29 marca 1933 r. (Dz. Ust., poz. 213) o ulgach w zakresie oprocentowania i terminów spłaty wierzytelności hipotecznych. Rozporządzenie Min. Skarbu z 27 listopada 1934 r. (Dz. Ust., poz. 948) zawiera oznaczenie papierów wartościowych i ich kursów przy spłacie długów rolniczych. Ponadto wydano rozp. Min. Skarbu z 11 grudnia 1934 r. (Dz. Ust., poz. 967) o zasadach udzielania pomocy instytucjom, zawierającym układy z dłużnikami w zakresie wierzytelności

rolniczych. Dalej ogłoszono obwieszczenie Min. Rolnictwa i Reform Rolnych z dnia 6 grudnia 1934 r. (Dz. Ust., poz. 974) w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy z dnia 28 marca 1933 r. o urzędach rozjemczych do spraw majątkowych posiadaczy gospodarstw wiejskich. W łączności z tem należy wymienić rozporządzenie z 10 stycznia 1935 r. (Dz. Ust., poz. 21) o wykonywaniu nadzoru nad działalnością wspomnianych urzędów rozjemczych oraz rozp. z tego samego dnia (Dz. Ust., poz. 22) w sprawie opłat i kosztów postępowania przed urzędami rozjemczymi. Rozporządzenie zaś Min. Spraw, z 30 stycznia 1935 r. (Dz. Ust., poz. 39) normuje sposób zawieszania przez urzędy rozjemcze egzekucyj, prowadzonych przez instytucje kredytowe. Dalej należy z tej dziedziny jeszcze przytoczyć rozp. Min. Spraw, z 17 grudnia 1934 r. (Dz. Ust., poz. 969) o opłatach sądowych, notarialnych i pisarzy hipotecznych za czynności związane z działalnością Banku Akceptacyjnego. Wreszcie trzeba wymienić rozp. Min. Skarbu z 14 grudnia 1934 r. (Dz. Ust., poz. 983) o zaliczeniu gospodarstw wiejskich do grupy A i B w związku z konwersją i uporządkowaniem długów rolniczych oraz rozp. Min. Skarbu i Spraw, z 22 marca 1935 r. (Dz. Ust., poz. 109) o ujednostajnieniu okresów umorzenia i innych warunków wierzytelności długoterminowych i listów zastawnych instytucyj kredytu długoterminowego oraz o pierwszeństwie hipotecznem i konwersji zaległości od wierzytelności tych instytucyj.

III. Z umów międzynarodowych należy wymienić oświadczenie rządowe z 23 marca 1934 r. (Dz. Ust., poz. 339) w sprawie zastąpienia wyrażenia „law agent” wyrażeniem „solicitor” przy przesyłaniu do Szkocji wniosków o doręczenie lub pism rekwizycyjnych w myśl konwencji między Polską a Wielką Brytanią o postępowaniu w sprawach cywilnych i handlowych, podpisanej w Warszawie dnia 26 sierpnia 1931 roku (Dz. Ust. z 1932 r. poz. 533). Oświadczenie zaś rządowe z dnia 5 listopada 1934 r. (Dz. Ust., poz. 934) dotyczy rozciągnięcia na Nową Fundlandję wspomnianej konwencji o postępowaniu w sprawach cywilnych i handlowych. Dalej przytoczyć trzeba oświadczenie rządowe z 13 kwietnia 1934 r. w sprawie wypowiedzenia przez Szwecję i Niemcy konwencji, dotyczącej uregulowania kolizyj ustawodawstw i jurysdykcji w zakresie rozvodu i rozłączenia co do stołu i łoża (Dz. Ust., poz. 341). Między Rzeczpospolitą Polską a Królestwem Wę-

gierskiem zawarto konwencję, dotyczącą żeglugi powietrznej, podpisaną w Budapeszcie dnia 28 listopada 1931 roku (Dz. Ust., poz. 381, oraz oświadczenie rządowe z 4 maja 1934 r. w sprawie wymiany dokumentów ratyfikacyjnych Dz. Ust., poz. 382), której art. 23 przewiduje utworzenie Sądu Rozjemczego. W końcu trzeba jeszcze przytoczyć ustawę z dnia 2 marca 1935 r. (Dz. Ust., poz. 144) w sprawie ratyfikacji umowy pomiędzy Rzeczypospolitą Polską a Republiką Czeskosłowacką w sprawie wzajemnego wykonywania tytułów egzekucyjnych oraz wzajemności w sprawach upadłościowych, podpisanej w Pradze wraz z protokołem dodatkowym dnia 10 lutego

1934r.

Prof. Br. Stelmachowski (Poznań).